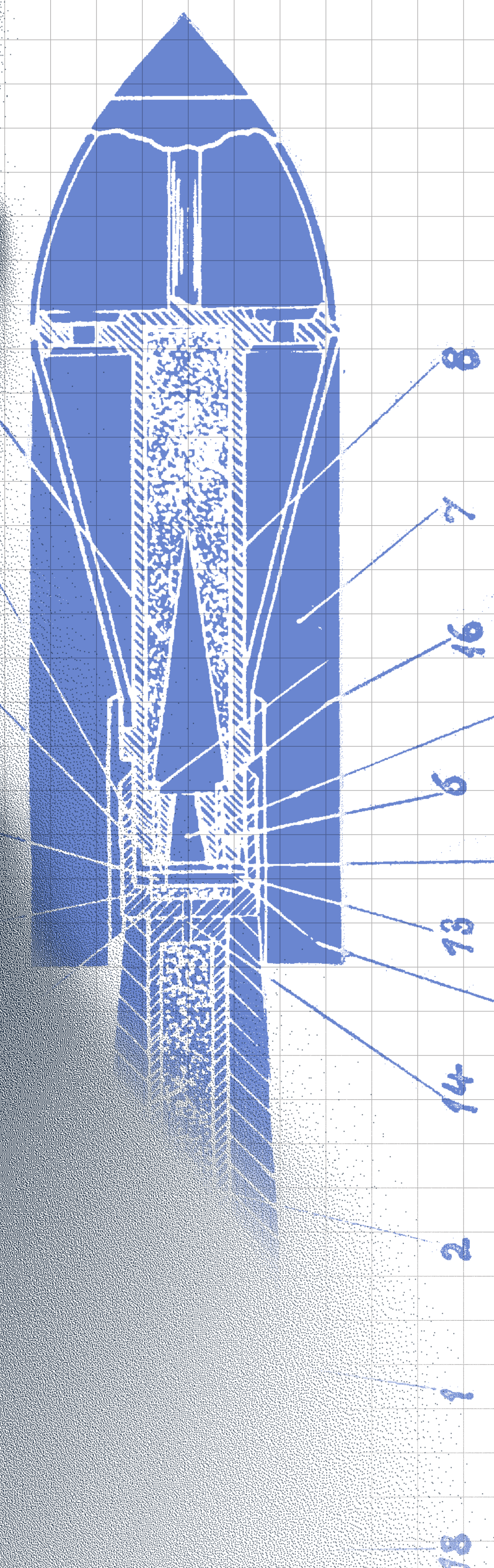
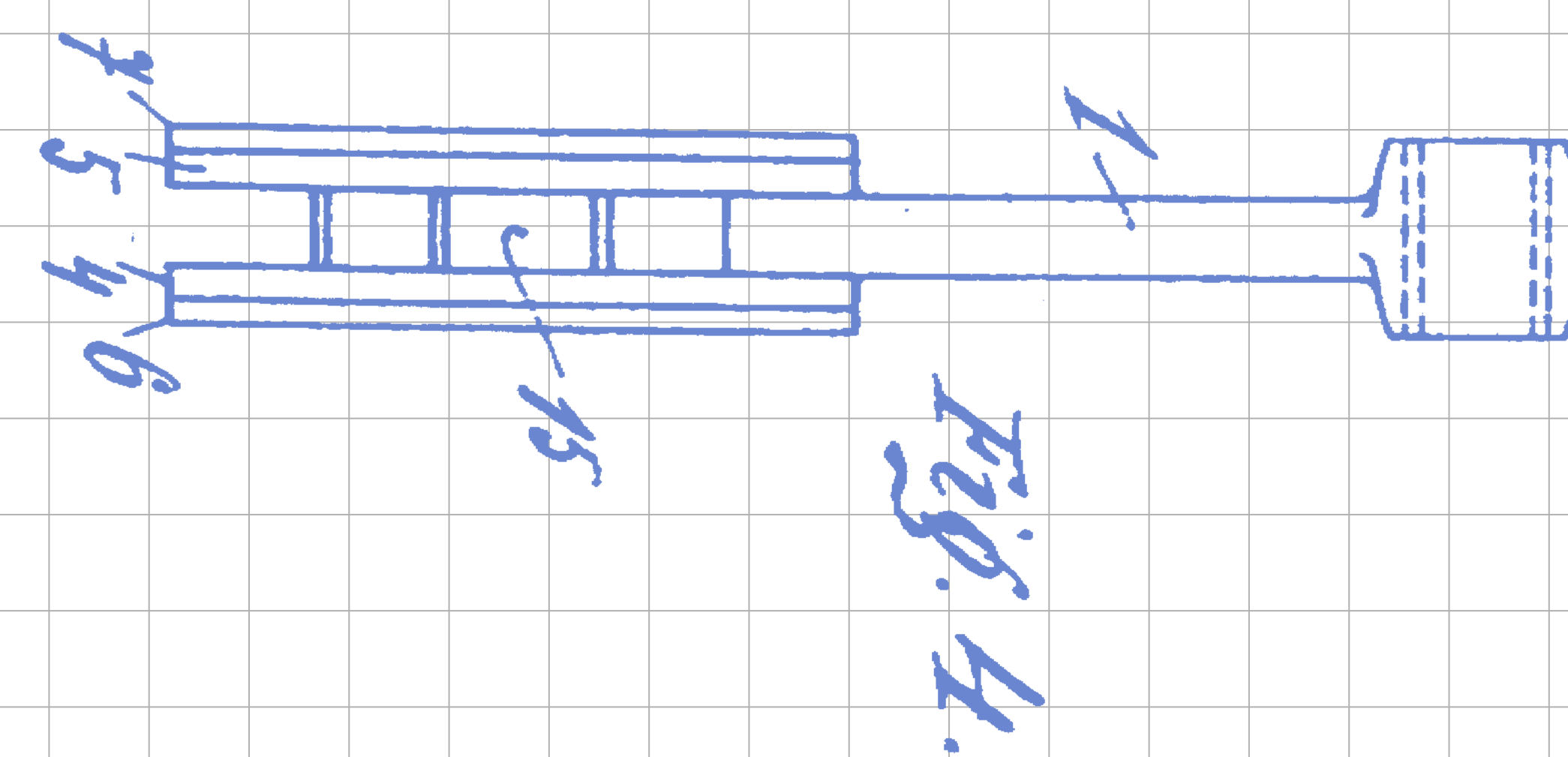
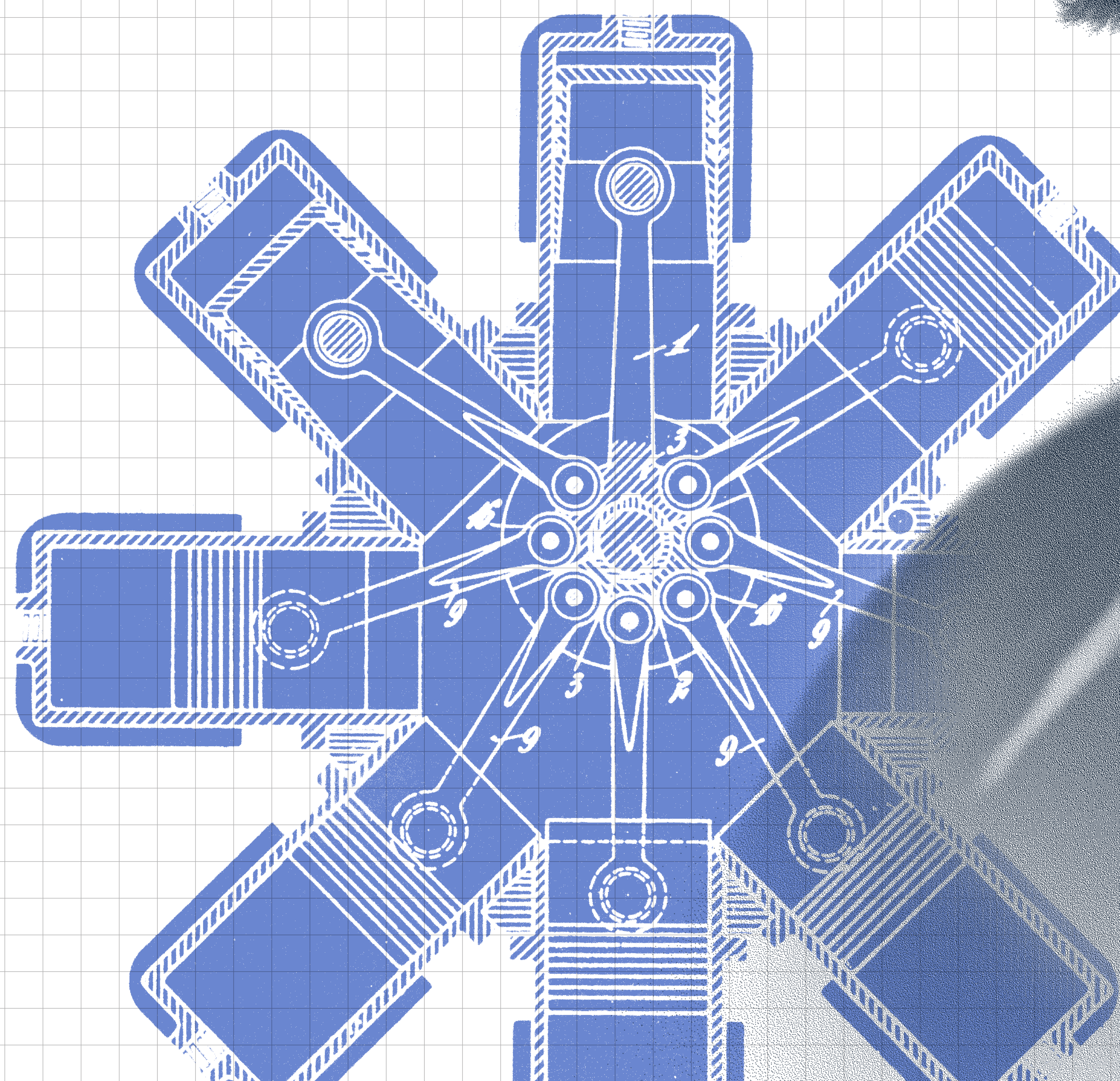

Ludvík Očenášek

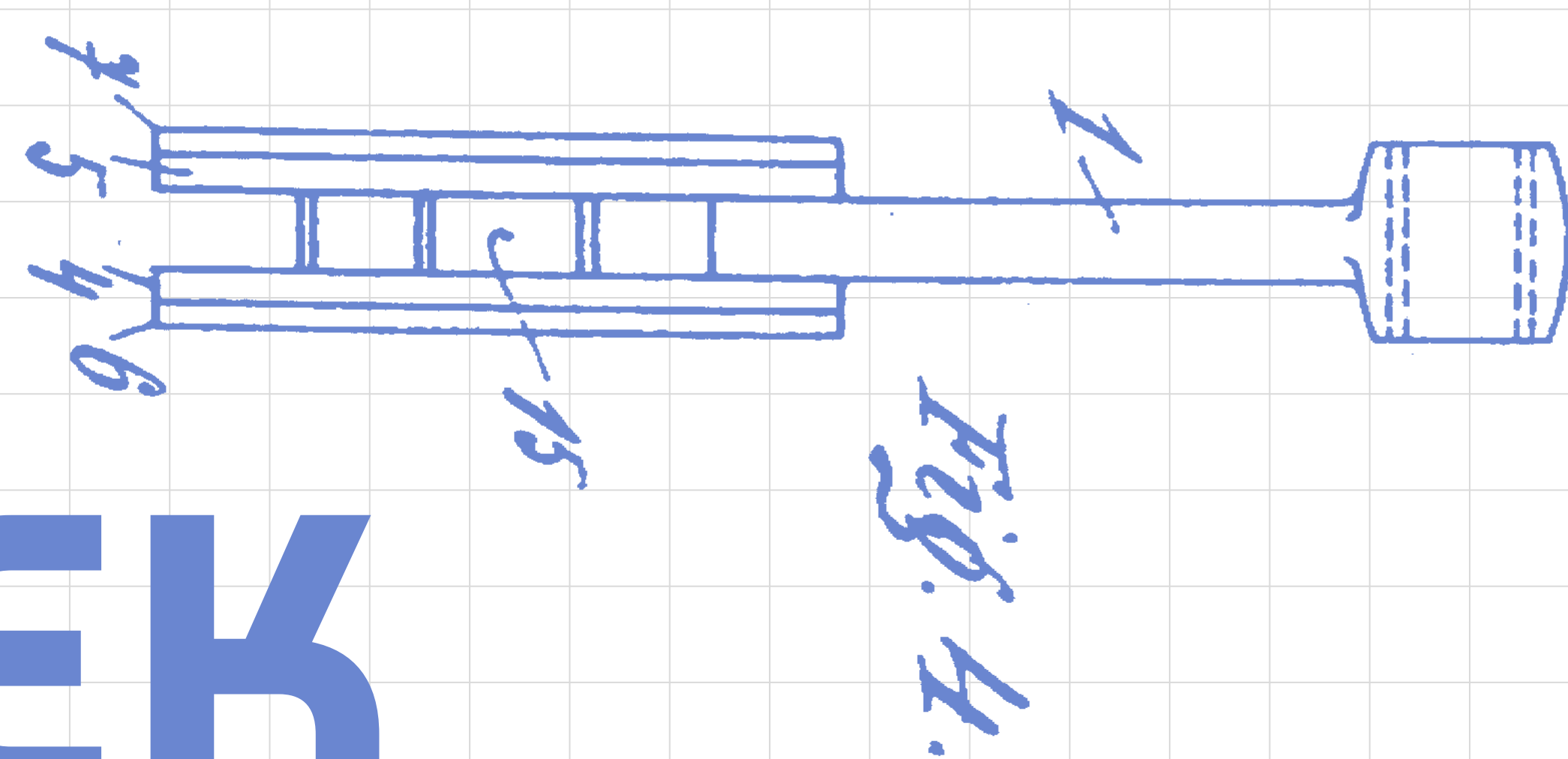
4. srpna 1872
— 10. srpna 1949

Putovní výstava zachycující
život konstruktéra a vynálezce

Výstavu prací žáků a seniorů
pořádá u příležitosti 150 let
od narození Ludvíka Očenáška
městská část Praha 5 ve spolupráci
s Velvyslanectvím Litevské
republiky v ČR.

LUDVÍK OČENÁŠEK

1

O projektu

Milí návštěvníci, buďte vítáni na naší výstavě!

Výstava vznikla jako společné dílo všech účastníků projektu MČ Praha 5 a přibližuje osobnost Ludvíka Očenáška. Nestojí za ní žádný významný kurátor, ale zato veliké nadšení a píle celého souboru autorů, kteří pracovali na jednotlivých panelech.

Výstava, stejně tak jako celý projekt, přesně odráží různorodost a zároveň obrovské srdce Ludvíka Očenáška, jehož 150. výročí narození je věnována. Myšlenka na mezigenerační projekt, jako pocta českému vlastenci a vynálezci, vznikla šťastnou náhodou. Pracovní schůzka starostky Renáty Zajíčkové a radního Davida Duška na litevském velvyslanectví se blížila ke svému závěru. Velvyslanec Laimonas Talat-Kelpša se na zástupce Prahy 5 obrátil s otázkou, jestli vědí, kdo byl Ludvík Očenášek. Protiotázka, proč to pana velvyslance zajímá, nejen neplánovaně protáhla pracovní schůzku, ale nastartovala projekt, jehož výsledek máte právě možnost posoudit.

Na zdi obíhající litevské velvyslanectví, na rohu ulic Pod Klikovkou a U Demartinky, totiž visí pamětní deska s nápisem: „V této zahradě usedlosti Demartinky zřídil za světové války léta 1918 se sokolskou odvahou vynálezce Ludvík Očenášek tajnou telefonní stanici a na vojenské lince Vídeň–Berlín zachycoval rozhovory, které oznamoval Maffii.“

Nejprve byl k projektu přizván historik městské části pan Pavel Fabini s jednoduchou otázkou: „Kdo je to vlastně Ludvík Očenášek?“ Odpověď až tak jednoduchá nebyla. „No, víte, on byl vědec a taky vynálezce a taky podnikatel a továrník a obrovský vlastenec a taky sokol a taky otec a taky...“ A tady už bylo jasné, že je potřeba vyhlásit mnohem rozsáhlejší pátrání.

Na základních školách Prahy 5 vznikly týmy žáků se specializací na jednotlivé oblasti života Ludvíka Očenáška. A přišel také čas posledního z patronů projektu radního Petra Lachnita, který žákovské týmy posílil životní zku-

šeností z řad aktivních seniorů z komunitních center Prahy 5. Vznikl tím unikátní mezigenerační projekt, který velmi rychle přerostl původní skromné plány.

Postupně přišla spolupráce s dalšími středními školami, ZUŠ Popelka, jejíž žáci nazkoušeli krátké divadelní představení věnované osobnosti Ludvíka Očenáška, archivem Národního muzea, Českou obcí sokolskou, Českou genealogickou společností, občanským sdružením Přeskopec, které se osobnosti Ludvíka Očenáška dlouhodobě věnuje, a mnoha dalšími institucemi.

Začali se také ozývat jednotlivci, kteří mají k tomuto tématu co říct. Například akademický sochař Pavel Jarkovský, který je mimo jiné velkým nadšencem do historie oblasti kolem Litevského velvyslanectví. Pan Jan Skramoušský, kurátor sbírek moderních palných zbraní z Vojenského historického ústavu Praha, kde mají nákresy a patent tlumiče, který Ludvík Očenášek vynalezl. Paní Ing. Arch. Jarmila Očenášková, která je neteří Ludvíka Očenáška, a v neposlední řadě jsme díky její skvělé kamarádce v kontaktu i s paní Růžnou Motts, rozenou Očenáškovou, samotnou vnučkou Ludvíka Očenáška.

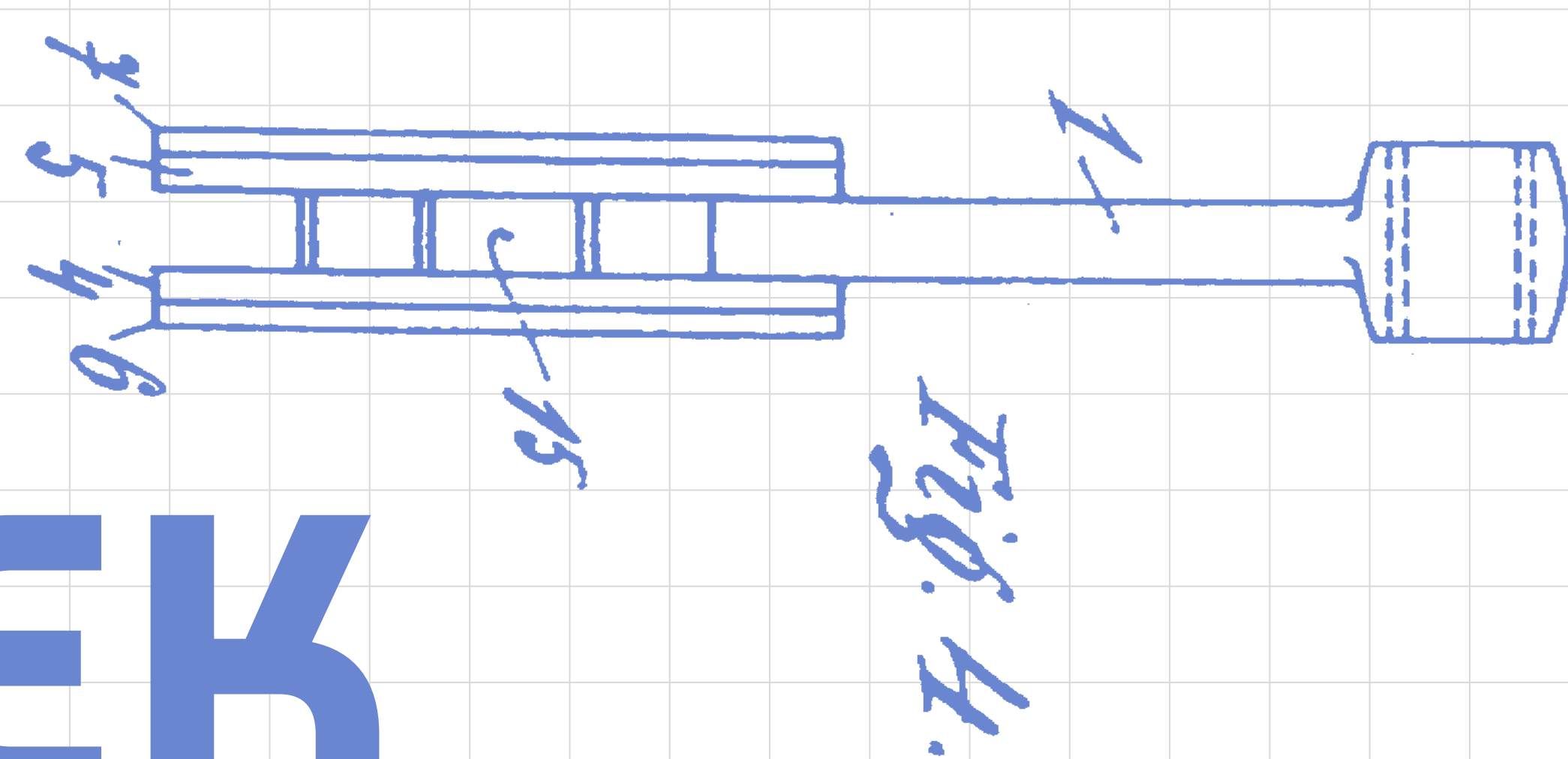
Jak projekt nabýval na rozsahu, nezbylo než začít myslet trochu ve velkém. Jedním z hlavních výstupů je tato společná výstava, ale postupně vznikají i mnohé další, například chystáme vlastní sokolský slet. Jako stálou připomínku budeme pořádat pravidelné meziškolní závody v běhu věnované Ludvíku Očenáškově, i s kategorií „rychlochůze“ pro seniory. A v neposlední řadě plánujeme přidat k pamětní desce i další trvalou připomínku, která nám bude tuto neuvěřitelnou osobnost přibližovat.

Přeji Vám, ať se Vám výstava moc líbí a ať Vás pro osobnost Ludvíka Očenáška nadchne stejně, jako jsme se nadchli my všichni, co jsme na ní pracovali.

*Za všechny autory a podporovatele koordinátorka projektu
Miňa Jirásková*

LUDVÍK OČENÁŠEK

Životopis Ludvíka Očenáška

Ludvík Očenášek se narodil 4. srpna 1872 v Kříších na Rokycansku. Odtud se rodina stěhuje za prací Ludvíkova otce, důlního mistra, do Berku u Dolní Bělé a následně do Malenice. V Dolní Bělé nastupuje malý Ludvík do školy, která od roku 2012 nese jeho jméno.

Po smrti Ludvíkova otce nastává v jeho životě zásadní zvrat. Rodina se v roce 1888 stěhuje do Prahy a Ludvík nastupuje do učení k firmě Houdek a Hevert – Továrna na mechanické a fyzikální přístroje. Později začíná navštěvovat státní průmyslovou školu. V roce 1891 odchází na vojnu do Plzně, kde potkává svou budoucí manželku Pavlínou Tašnerovou. Po vojně pracuje v patentní kanceláři Ing. L. Vojáčka a navštěvuje „Českou techniku“ jako mimořádný posluchač v oboru elektrotechniky a fyziky. V roce 1889 se osamostatňuje a zakládá mechanickou

dílnu, kterou brzy rozšiřuje na elektrotechnický závod se 100 zaměstnanci. Zde také sestrojil své první jednokolo.

Koncem století se ožení s Pavlínou Tašnerovou a na svět přichází prvorozený syn Miroslav. Později se jim narodí ještě dcera Milada a syn Ludvík. V roce 1905 se při zkouškách roztrhne první prototyp jeho leteckého rotačního motoru. Už druhý motor ale v roce 1910 žene do vzduchu jednoplošník rovněž vlastní konstrukce.

Přichází první světová válka a Ludvík narukuje do vojenské nemocnice v Sokole pražském jako samostatný rentgenolog. Této samostatnosti využije ke konstrukci modelu vzdušného torpéda (okřídlené miny). Dokumentace torpéda putovala tajně do Francie, kde výkresy předal T. G. Masaryk francouzské vládě jako český dar. V roce 1915 je tato zbraň nasazena na západní frontě. V roce 1918 v zahradě usedlosti Demartinka zřizuje tajnou telefonní stanici pro odposlech hovorů mezi ministerstvy obrany ve Vídni a v Berlíně. Po válce

je za své zásluhy vyznamenán Československou revoluční medailí. V roce 1936 je pak na zdi usedlosti Demartinka umístěna pamětní deska, která se po demolici usedlosti přesunula na vedlejší budovu, současné sídlo Litevského velvyslanectví. Po válce se Očenášek soustředí na výzkum raket.

V roce 1926 se v Praze setkává s německým průkopníkem raketové techniky profesorem Hermannem Oberthem a začátkem března 1930 už na Bílé hoře zkouší jedno- i dvoustupňové rakety na pevné palivo. V roce 1938 pokračuje už v tajných zkouškách a jeho raketa dosáhne doletu 2,5 km. Mezi tím ovšem nezapomíná ani v jiných oblastech. V letech 1933–35 zkouší na Vltavě tři typy reaktivních vodních člnů. Mezi léty 1934–1936 vyvíjí ve své továrně bezhluchý kulomet.

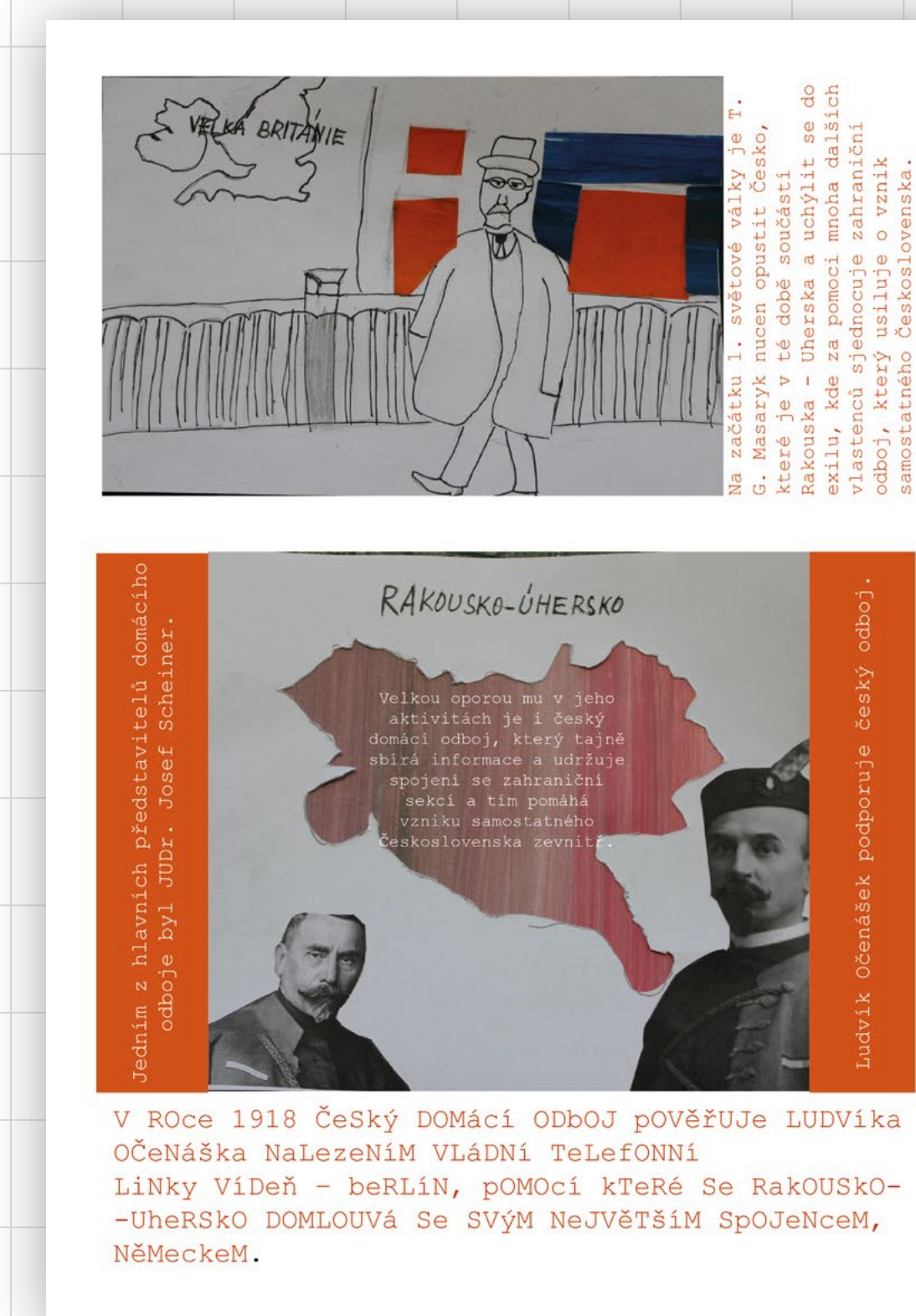
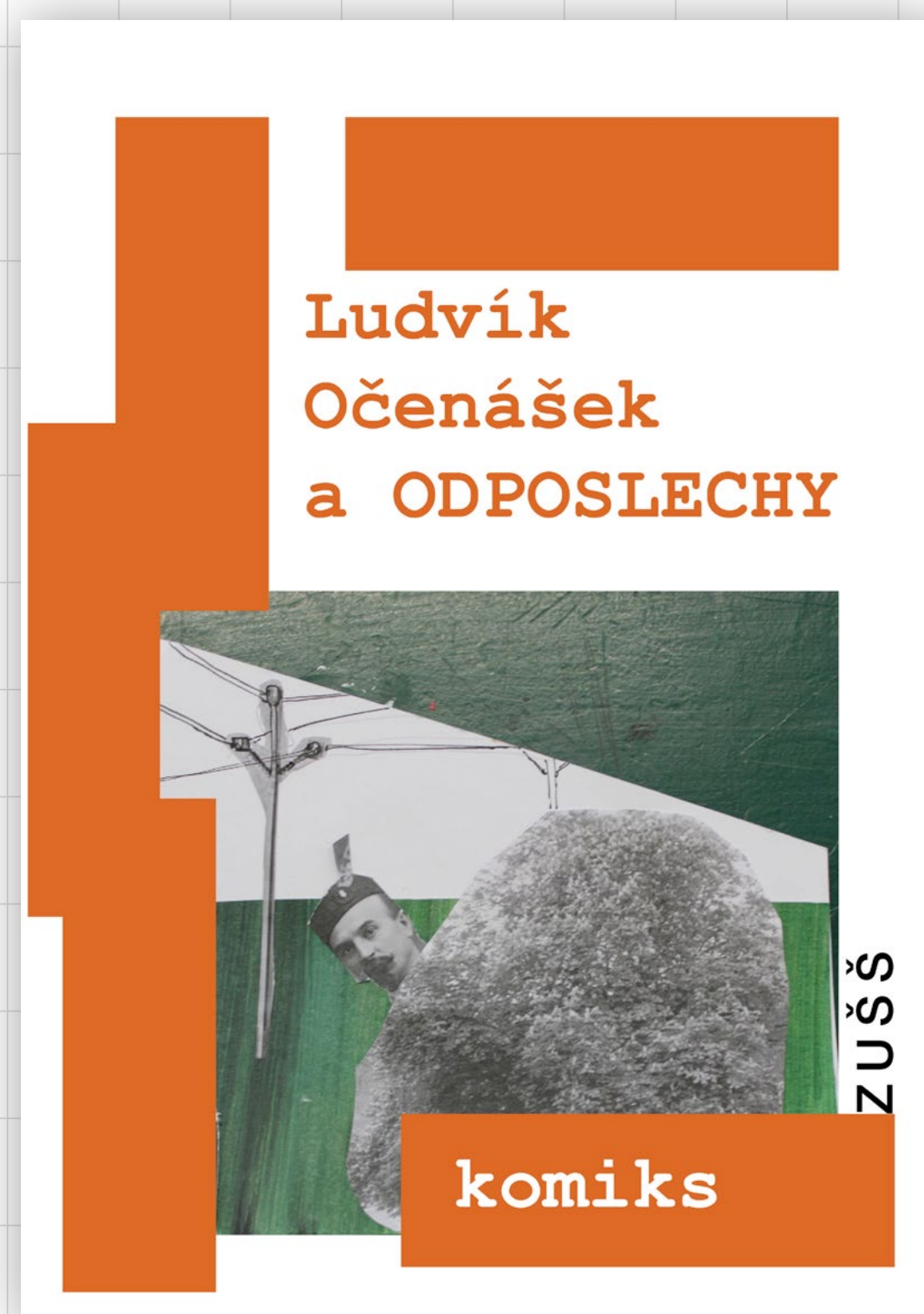
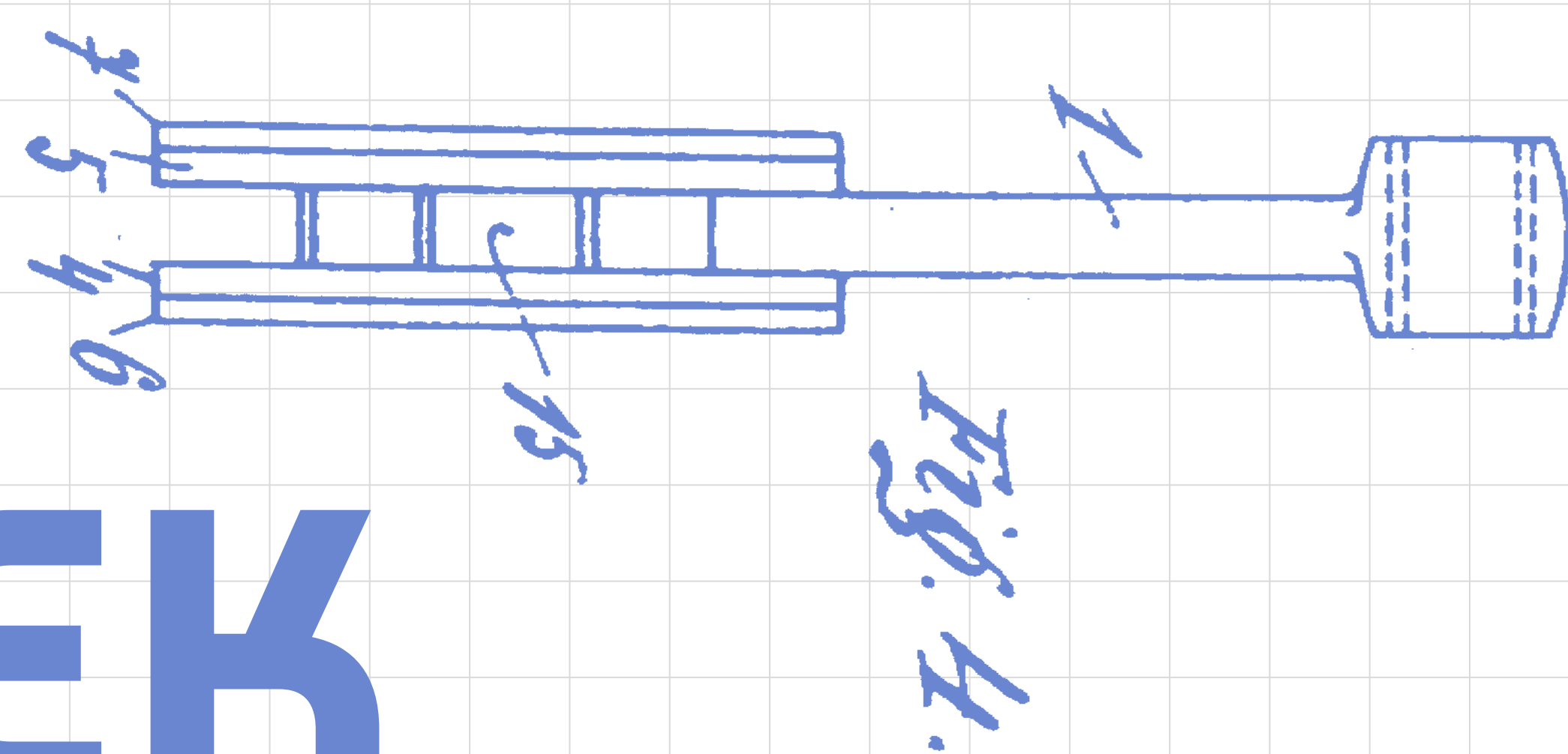
V roce 1937 realizuje svůj nápad zabudovat reproduktory do plochy stadionu mezi cvičence Sokola, aby odstranil časové zvukové prodlevy a vyrábí podzemní reproduktory pro sokolský slet.

V květnu 1945, ve věku 73 let, bojuje na barikádě v Praze při obraně Českého rozhlasu a 8. května je raněn střepinami granátu. Zemřel 10. srpna 1949 při letním pobytu v obci Dražehn. Ještě v témže roce ale stihl přihlásit sedm svých vynálezů na Pražský jarní veletrh do soutěže novinek. Těsně před smrtí tak získal tři ceny za stroje pro farmaceutický průmysl. Tento významný český vynálezce se do historie mimo jiné zapsal jako selfmade-man, průkopník letecké a raketové techniky, podnikatel, velký sokol a vlastenec.

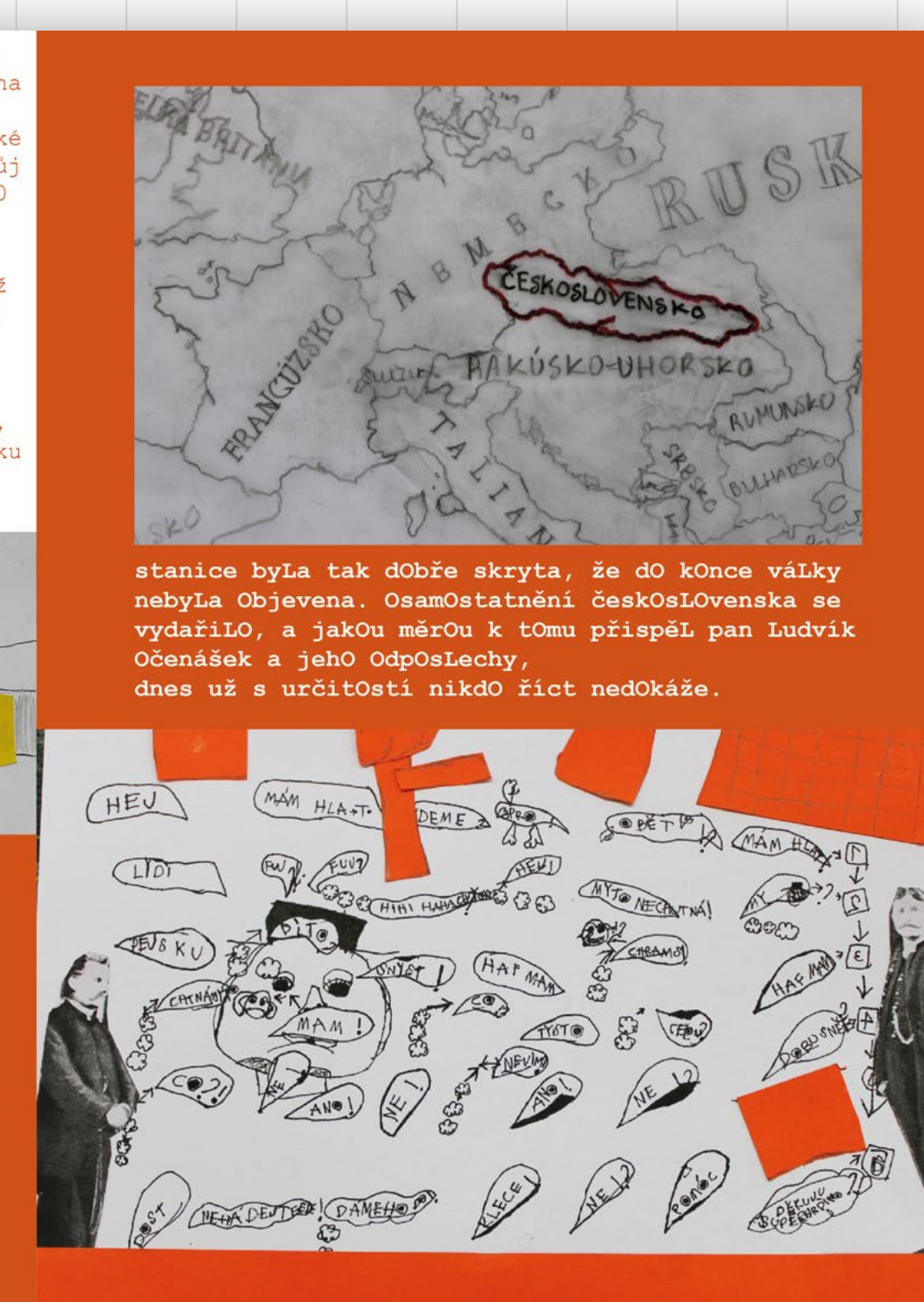
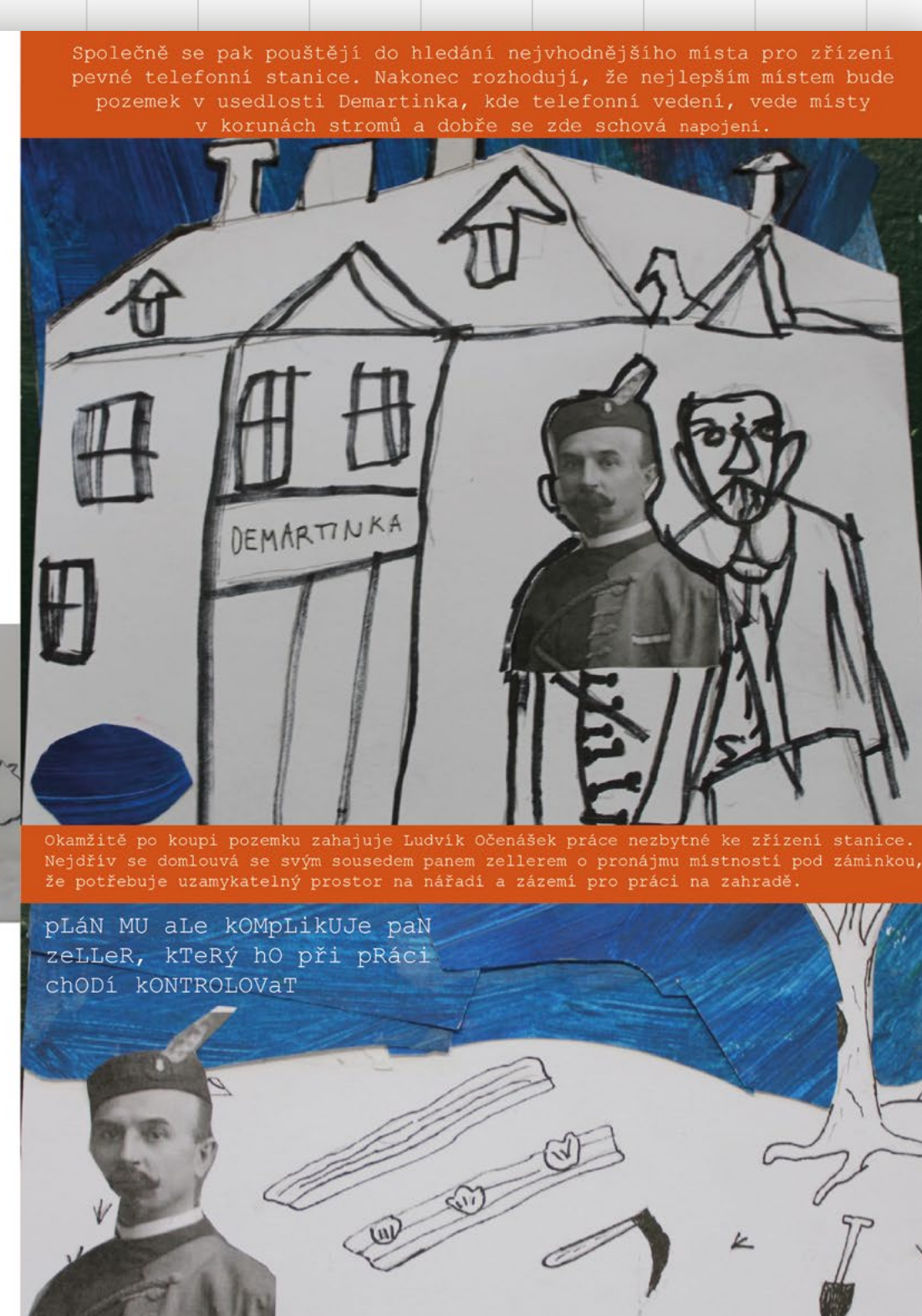
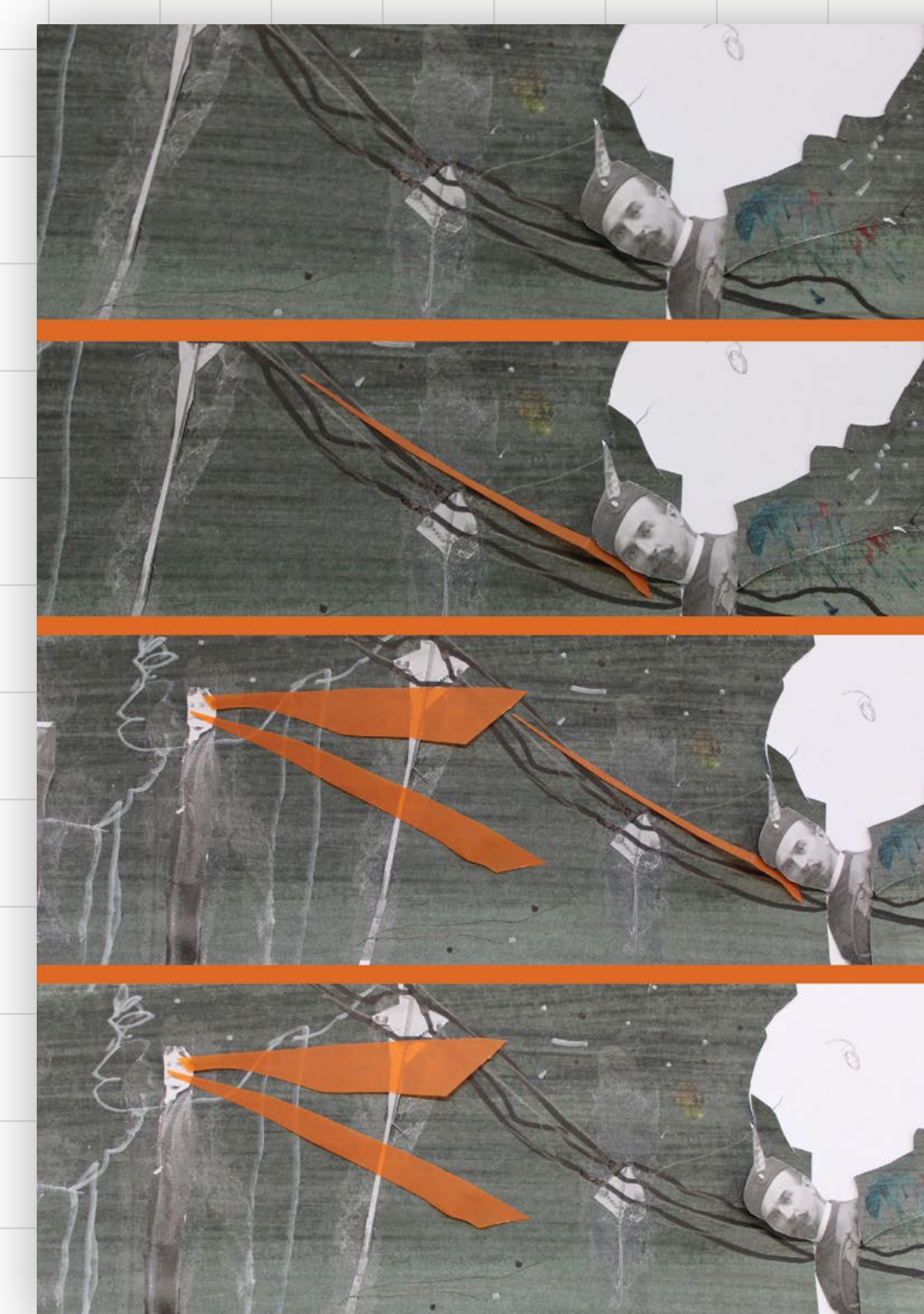
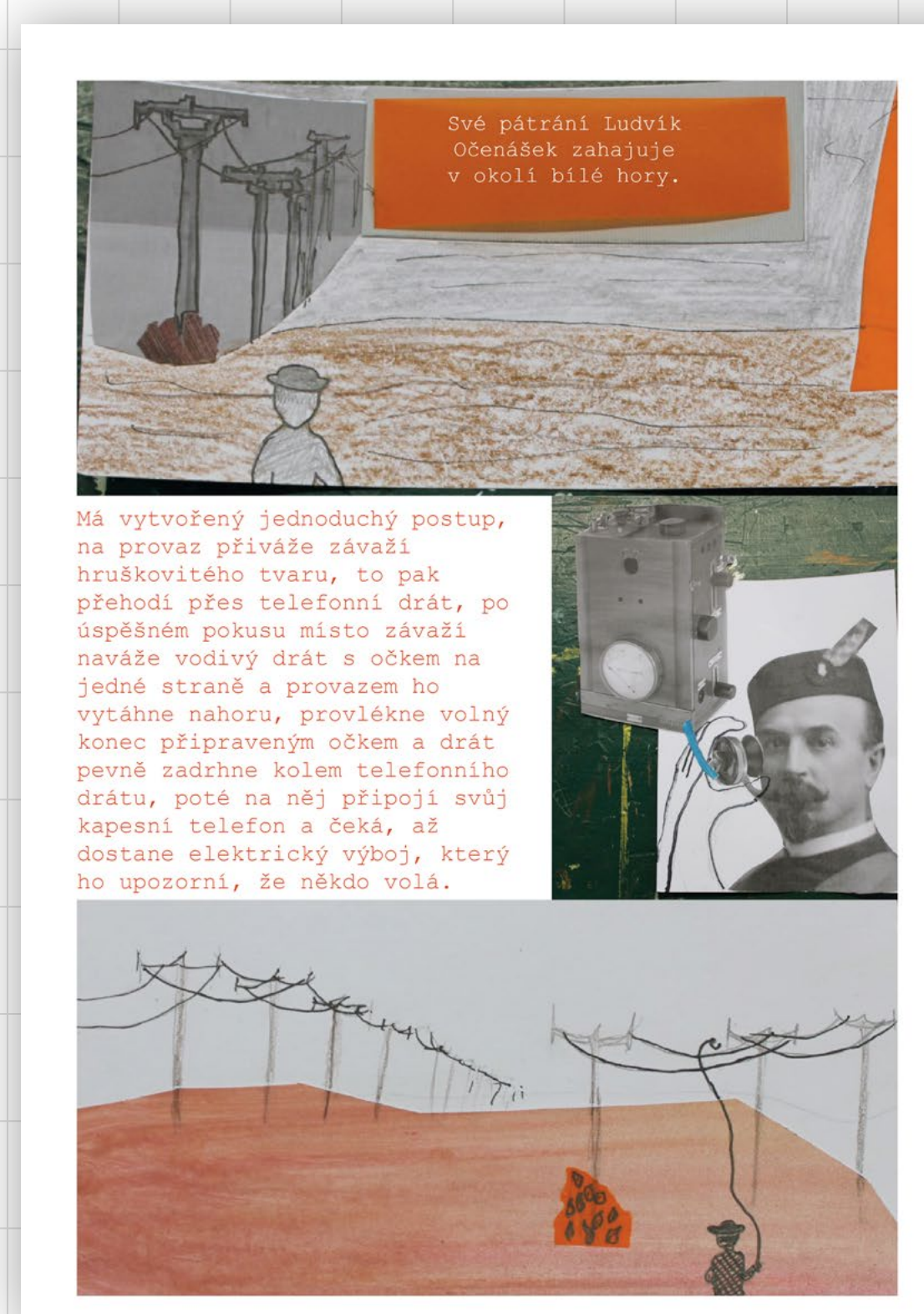
LUDVÍK OČENÁŠEK

Ludvík Očenášek a odposlechy

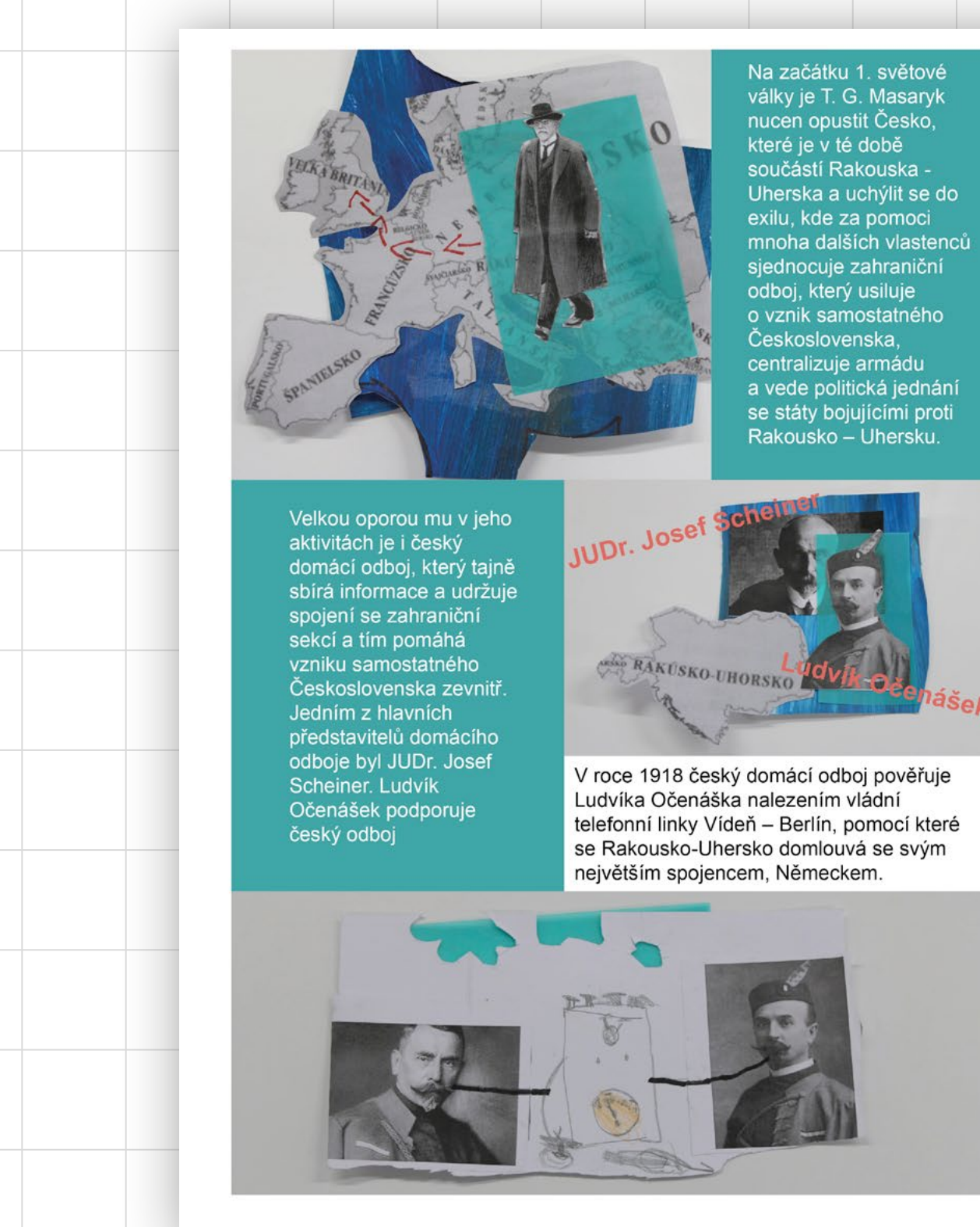
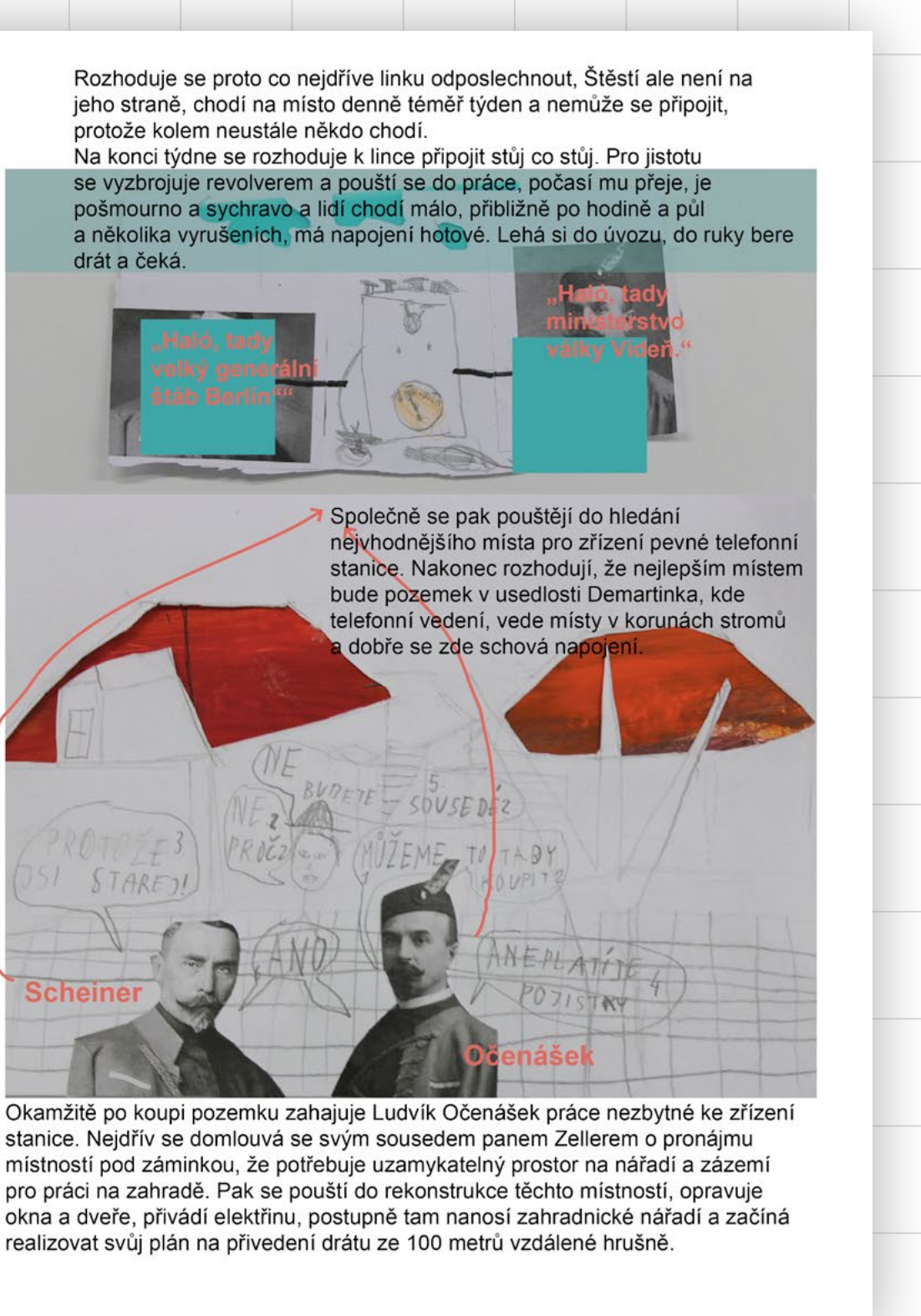
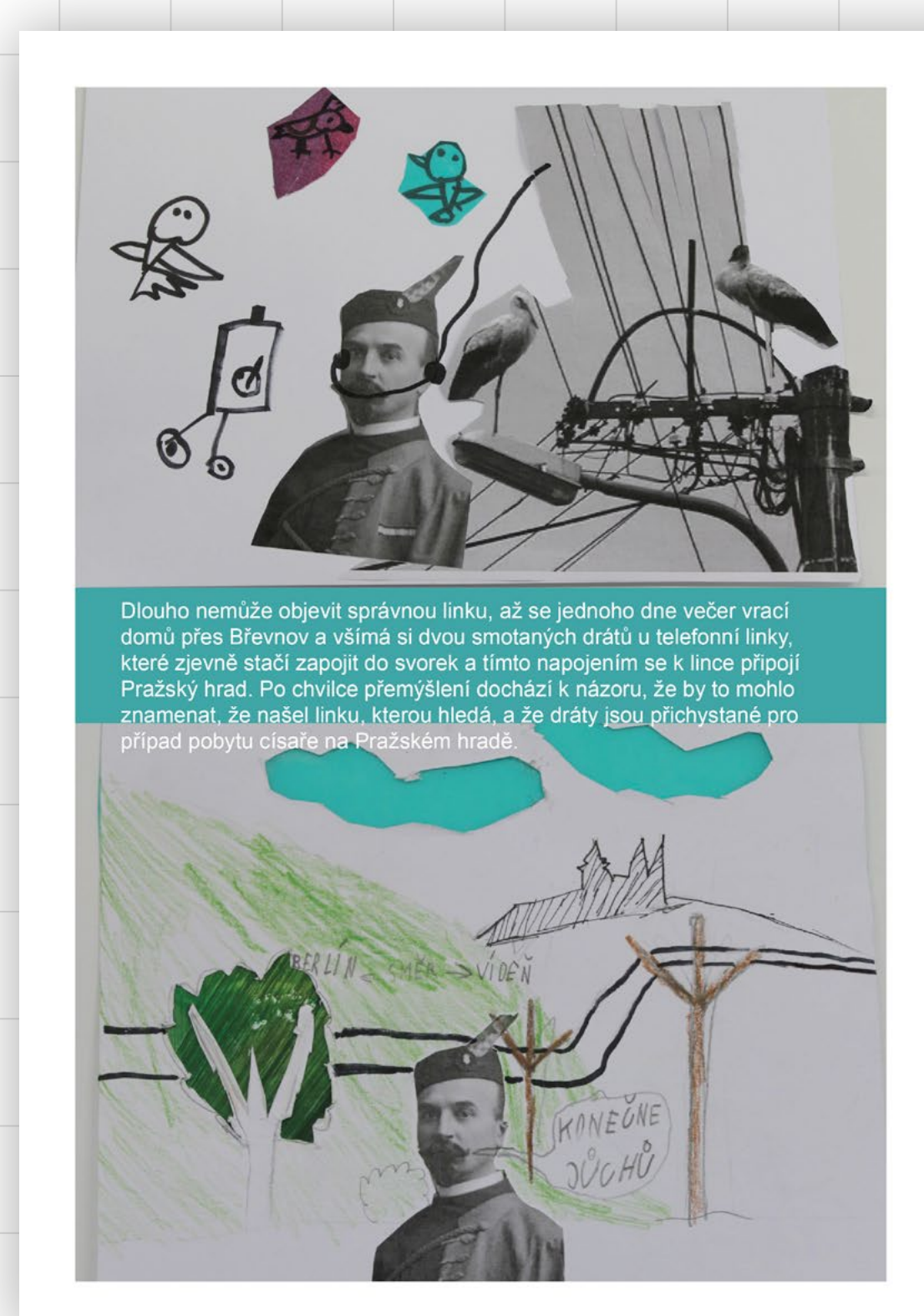
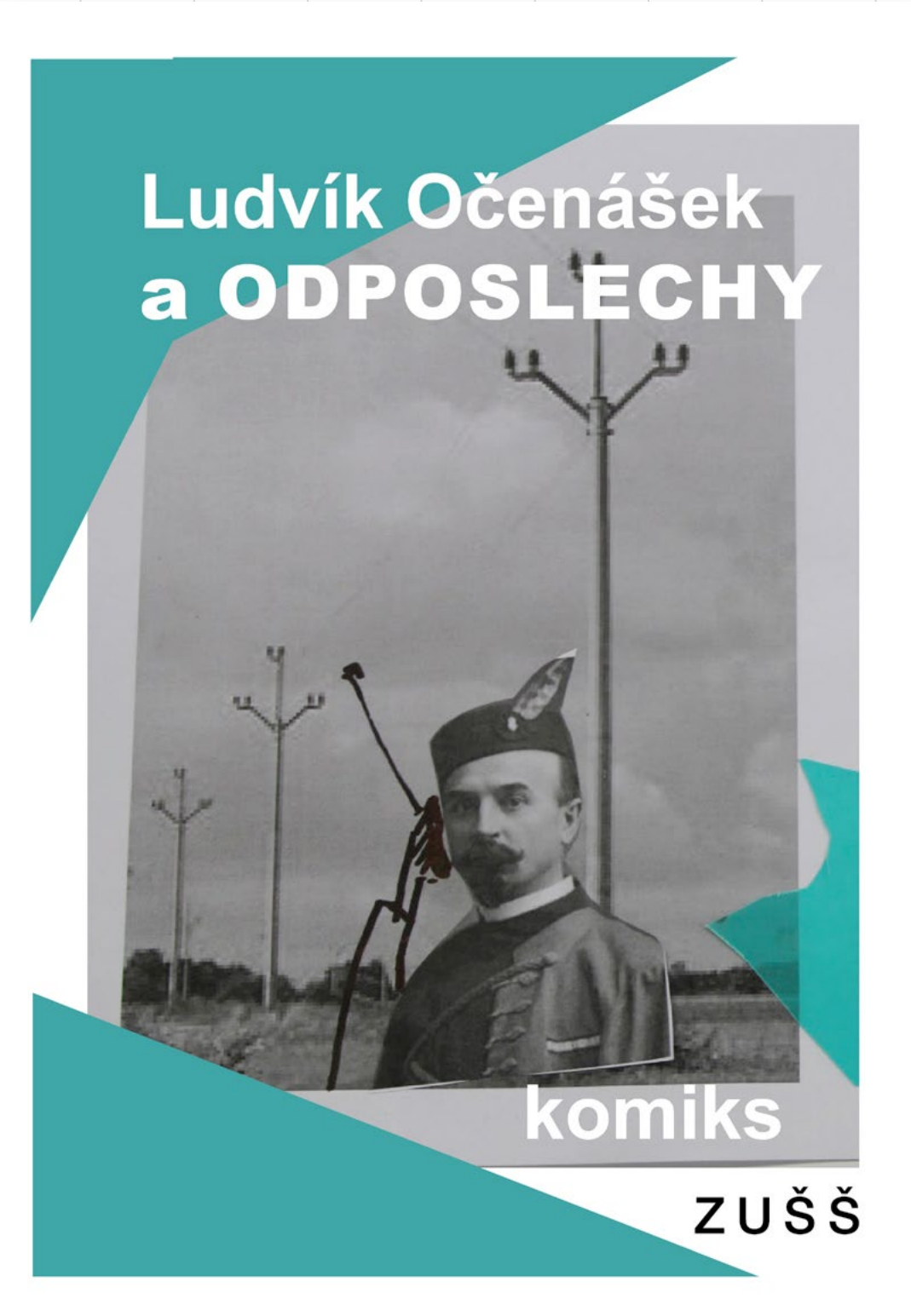
Komiks pro Vás vytvořil
Tým ZUŠ skupina A:

Cvetkova Anežka, Františová
Julie, Chumová Kristýna,
Jedlička Benedikt, Karlová
Ema, Medková Ella Tereza,
Mertl Victoria Evelyn, Prášilová
Karla Františka, Ryantová
Sofia, Špaček Jakub

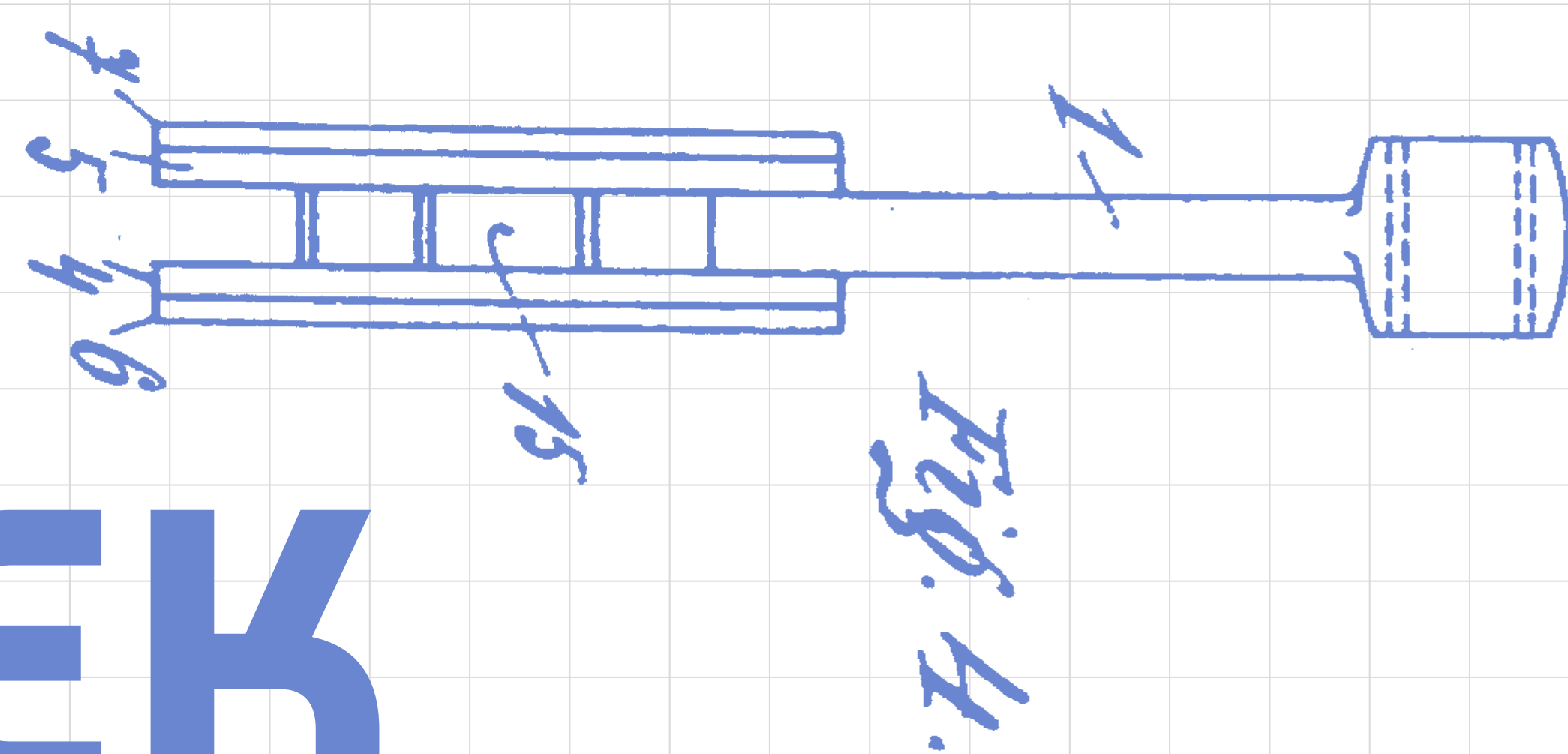

Komiks pro Vás vytvořil
Tým ZUŠ skupina C:

Bachledová Žofia,
Hadačová Jana, Lichá
Johana, Lukešová Kristýna,
Rosická Josefína, Šafařík
Alice, Šelembová Valentína,
Vele Barbora

LUDVÍK OČENÁŠEK

Ludvík Očenášek a odposlechy

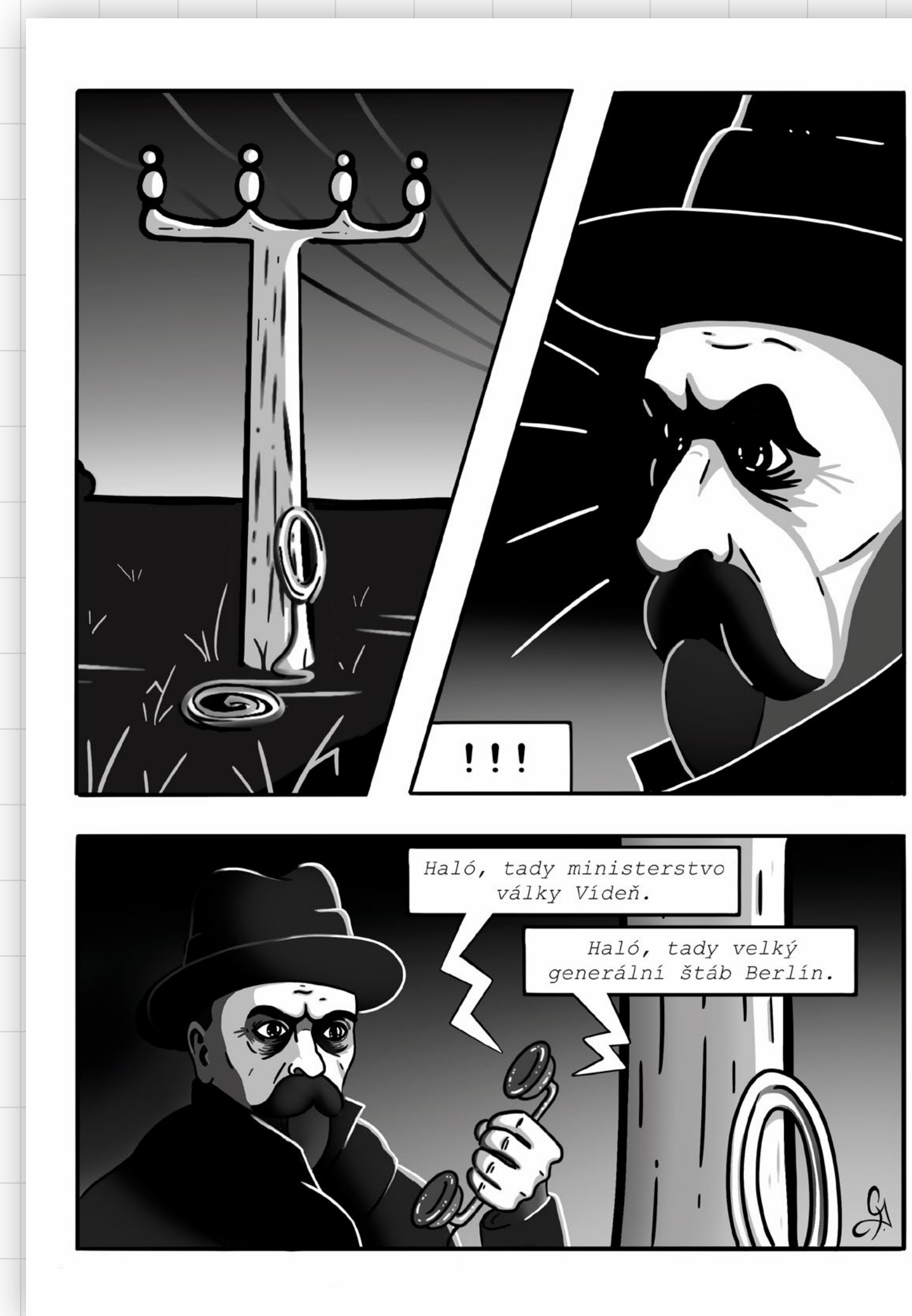
Koncem války Ludvík Očenášek předvedl kousek, kterým se proslavil asi nejvíce. Podařilo se mu najít drát spojující rakouské a německé ministerstvo obrany a odposlouchávat jejich komunikaci.

Toto o hledání drátu napsal Očenášek:

„Šlo především o to určit celý směr linky a zjistit, kde by bylo možno nejlépe na linku se připojit. A tu denně pak jsem se vydával odpoledne nebo k večeru na cesty kolem Prahy, především směrem k Bílé Hoře, kde jsem tušil, že telefonní vedení by se mohlo nacházet. Zpočátku jsem činil pokusy s připojením ve dne, v místech skrytých, jako v úvoze, v stromořadích atd., a však musel jsem od toho brzy ustati, jelikož jsem budil pozornost a nedůvěru venkovanů svou častou přítomností. Později

jsem připojení na dráty prováděl za noci na místech vyhlédnutých, abych následujícího dne dopoledne rozhovory vyslechl pomocí připojeného kapesního telefonu.“ V této „podzemní“ činnosti se Očenášek střídal s inženýry Bohdanem Bečkou a Malým. Pomáhal i Očenáškův jedenáctiletý syn Ludvík.

„Když jsem po vyslechnutí zjistil, že to není linka hledaná, strhnul jsem připojené dráty a pokus opakoval na jiném místě. Připojování na linku bylo obtížné a nebezpečné. Činil jsem to tím způsobem, že zhotovil jsem si olověná závaží hruškovitého tvaru, na které jsem přivázal motouz a závaží přehazoval v místě, kde jsem chtěl spojení provést přes telefonní dráty. Když se mi to zdařilo, spustil jsem závaží dolů, odvázal je a na motouz navázal drát vodivý. Motouzem pak jsem drát přetáhl přes vedení, až jsem měl oba konce drátu v ruce. Ovinul jsem připojené dráty kolem sloupu a druhého dne pak hovor vyslechl. Avšak manipulace tímto primitivním zařízením byla obtížná. Telegrafní

Komiks pro Vás vytvořila:
Simona Pavlásková

4

„Pane Očenášku, prokázal byste naší věci velikou službu, kdyby se vám podařilo napojit se na telefonní linku z Vídně do Berlína,” požádal ho v únoru František Sís, šéfredaktor Národních listů. „Linka vede okolo Prahy a slouží pouze ke státním účelům. Kdybyste uměl zachycovat tyhle telefonní hovory.”

sloupy byly 12 m vysoké a přehození závaží vyžadovalo zvláštního výcviku. Zvláště když jsem chtěl být ukryt v úvozech, neb kde bylo stromoví a křoví. Tam se mi pravidelně přihodilo, že se motouz zapletl při přehazování do křoví, závaží se omotalo okolo telef. drátu, zůstalo nahoře viseti, nešlo dolů a tu musel jsem motouz pracně strhat.

Vraceje se jednou z takové pochůzky přes Břevnov ku Praze, pozoroval jsem telefonní vedení kolem silnice. Před samým Břevnovem přicházelo podél cesty jiné vedení na vysokých sloupech a sice od severu k jihu, kdežto silnice ku Praze jde od západu k východu. Vedení ku Praze bylo na nižších sloupech a podbíhalo pod vedení od severu k jihu. Prohlížeje pozorně sloupy, spatřil jsem, že 2 dráty z vedení od Prahy jako by odbočovaly k vedení od severu k jihu. I sledoval jsem tyto nezapnuté dva dráty po sloupech silnicí až do Prahy a zjistil, že vedení, a které šlo od severu k jihu, bude asi linka mezi Berlínem a Vídní. Od té chvíle jsem sledoval jen tuto linku od severu k jihu.

ných, vysokých plotů. Křivolakost uličky byla příčinou, že dráty telefonního vedení v některém místě vedly korunami stromů, jednou ze zahrady Klamovky, jednou ze zahrady Demartinky.”

Trvalo několik měsíců, než se podařilo Bohdanu Bečkovi ze Živnobanky najít a koupit volný pozemek na Demartince. Očenášek a Malý svedli do zahradního domku drát od linky Vídeň-Berlín a zřídili stálou odposlouchávací stanicí. Odbojáři z Maffie měli díky šikovnosti Očenáška dobrý přehled o tom, co si Němci a Rakušané koncem války povídají.

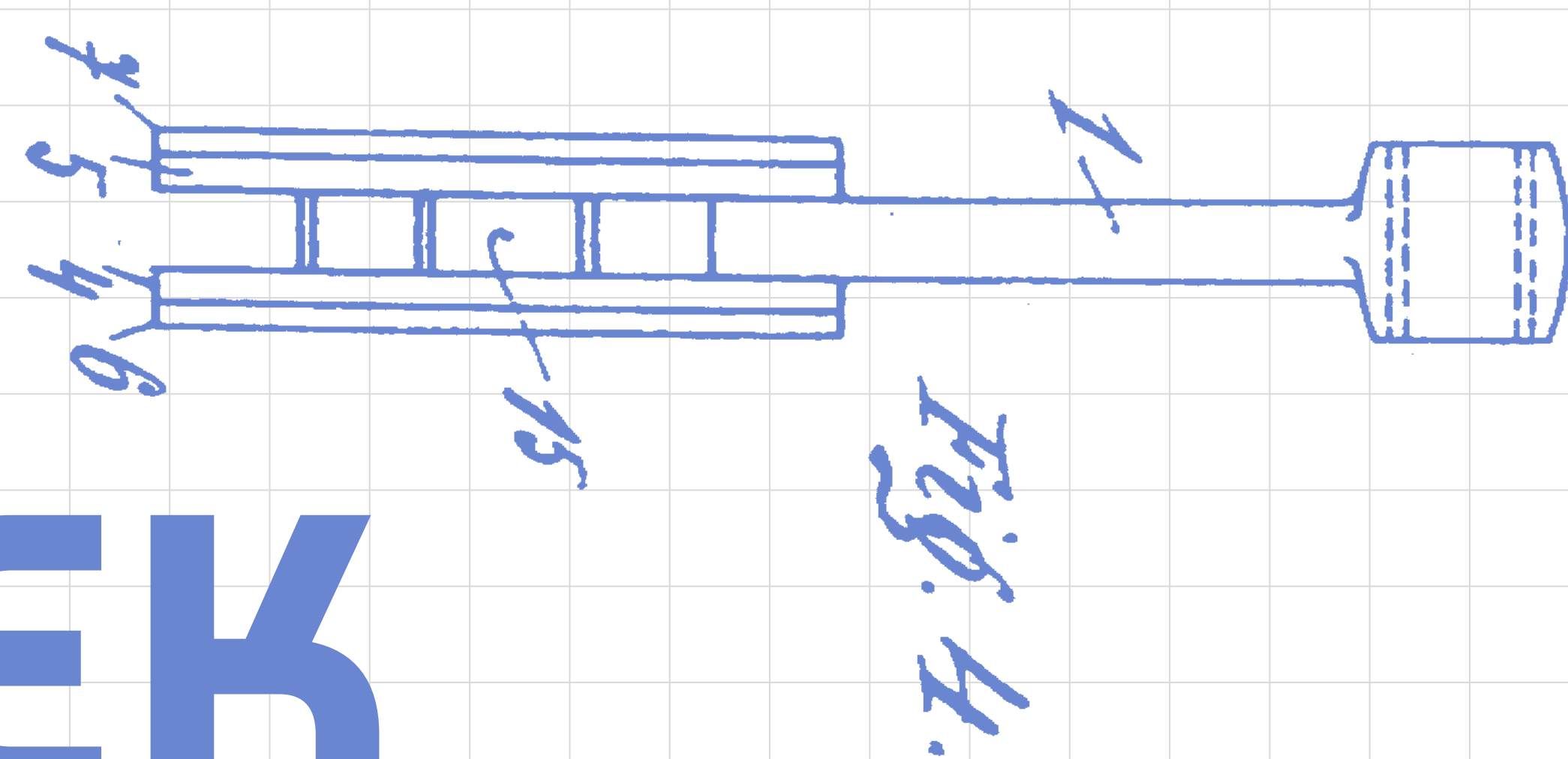
Díky jeho odposlechům se dokázali včas připravit a mobilizovat stovky mužů na obranu státu po pádu monarchie. Nakonec se Berlín ptal Vídně: „Co nového?” Odpověď zněla: „Uzavíráme mír”. Ve 12.45 hodin Očenášek svou odposlouchávací stanicí uzavřel. Už ji nikdo nepotřeboval. Na Václavském náměstí v Praze začaly davy provolávat svobodné Československo.

Po vzniku republiky byl Ludvík Očenášek vyznamenán za odboj Československou revoluční medailí. Jeho nález byl doslova obdivuhodný; v roce 1918 totiž telefonní seznam obsahoval již 8214 položek, každá z nich navíc představovala dva telefonní dráty. Vzhledem k tíze pletenců telefonního vedení, pod kterým se již téměř propadaly krovy pražské ústředny v Jindřišské ulici, se navíc přecházelo z nástřešníků ke kabelovým vedením.

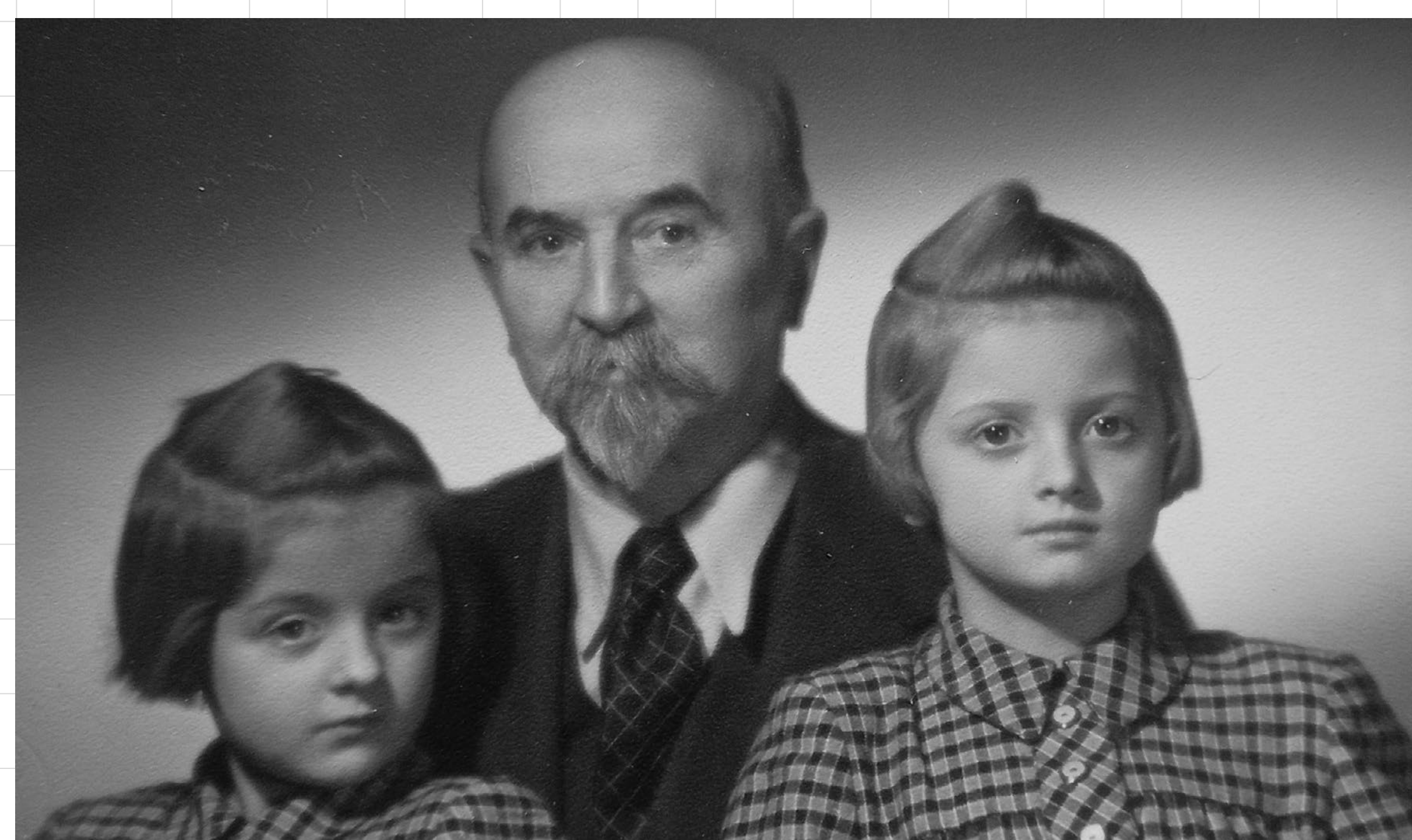
Komunistický režim později uvrhl jeho jméno téměř v zapomnění a jeho snahy o Československý stát nebyly nijak prezentovány.

LUDVÍK OČENÁŠEK

Pátrání po předcích Ludvíka Očenáška

Nejstarší zápis o rodu Očenášek (též psáváno Očenášek) nacházíme v Berní ruli z roku 1654, v knize pro kraj Prácheňský. Matěj Očenášek je zde veden jako chalupník v podbrdské obci Laz (též Horní Laz, Ober Las, Laas apod.), ležící nedaleko Bohutína, okresu Březnice. Obec tehdy patřila pod panství Rožmitál a farnost Třebsko. Nepochybně příbuzným tohoto Matěje Očenáška byl i Jan Očenášek, zahradník v obci Věšín, vzdálené asi 5 km jihovýchodním směrem od Lazu. Věšín rovněž patřil pod panství Rožmitál. Rod Očenášků tedy pochází z oblasti jižních svahů Brd.

Příjmení Očenášek není příliš časté, v roce 2016 žilo v celé České republice s tímto příjmením jen 307 mužů a žen s příjmením Očenášková bylo 291.

1. generace – Matěj I. Očenášek

Matěj I. Očenášek se narodil zřejmě okolo roku 1620, nevíme, kde a komu. Podle Berní ruly vlastnil grunt a pole. Matěj I. zemřel pravděpodobně před rokem 1680. Jméno a rod jeho ženy neznáme.

2. generace – Matěj II. Očenášek a jeho žena Dorota

Matěj II. Očenášek se narodil zřejmě okolo roku 1642, spíše později. Podle matriky Třebsko č. 13, str. 626, zemřel 20. 3. 1722 ve věku, jak je uvedeno, 80 let. V roce 1681 měl s touto ženou Dorotou syna Mikuláše, který je přímým předkem sledovaného kmene. Byl však ještě dvakrát ženatý s Kristýnou a Kateřinou.

3. generace – Mikuláš Očenášek a jeho manželka Lidmila

Mikuláš Očenášek, narozen v listopadu 1681 v Lázu. Jeho manželkou byla Lidmila, narozená okolo roku 1693. Svatbu měli zřejmě na jaře roku 1711. Mikuláš zemřel 8. 5. 1747 ve věku 65 let. Lidmila zemřela 22. 10. 1753 ve věku asi 60 let.

4. generace – Tomáš Očenášek a jeho manželka Maří Magdalena

Tomáš Očenášek, narozen 17. 12. 1730. Jeho ženou byla (Maří) Magdalena. Tomáš zemřel 6. 12. 1783 ve věku nedožitých 53 let.

5. generace – Jakub Očenášek a jeho manželka Kateřina

Jakub Očenášek, narozen 20. 7. 1766, jeho manželkou byla Kateřina, narozená 20. 4. 1768 v Lázu, dcera Jakuba Nedvěda, sedláka z Lazu č. p. 19 a matky Kateřiny.

6. generace – Vojtěch I. Očenášek a jeho manželka Barbora

Vojtěch I. Očenášek, narozen 19. 4. 1805 v Lazu č. p. 8 (matrika Bohutín), byl havíř z Hornolas č. p. 2 a jeho manželka Barbora, dcera Vojtěcha Milce, uhlíře ze Zadní Hutě (též Staré Hutě) a Kateřiny Janouškové ze Sedlic. Svatba 18. 2. 1828 (matrika Bohutín 04, str. 112).

7. generace – Vojtěch II. Očenášek a jeho manželka Marie, roz. Pelcová

Vojtěch II. Očenášek, narozen 4. 2. 1843 v Horním Lazu č. p. 2, havíř. Jeho manželkou byla Marie, roz. Pelcová ze Svaté (okr. Křivoklát). Byla dcerou slévače Františka Pelce a Marie, roz. Drábkové ze Svaté.

8. generace – Ludvík Očenášek a jeho manželka Paulína Tašnerová

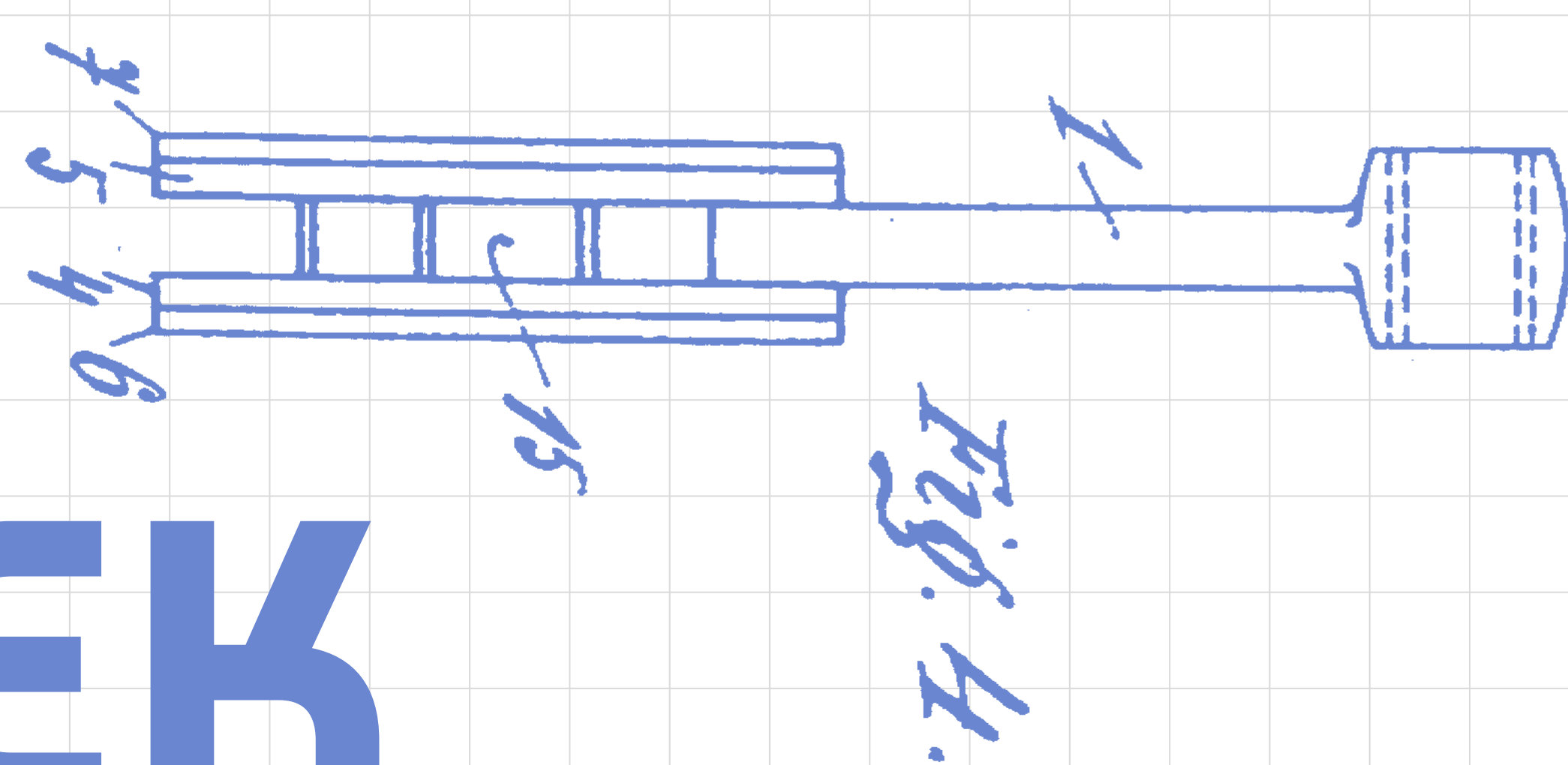
Ludvík Očenášek se narodil 4. srpna 1872 v obci říše č. 63, dnes součást obce Břasy v okrese Rokycany. Zemřel 10. srpna 1949 ve vsi Dražeň, ležící ve střední části okresu Plzeň-sever.

Slavný vynálezce se narodil 4. srpna 1872 v obci Kříše č. 63 a na svět mu pomohla porodní bába Marie Kučerová z Vranova. O den později byl v římskokatolickém kostele pokřtěn. Jeho kmotry byli: Antonín Havel, skladník v Břasích, a Žofie Očenášková, manželka Augustina Očenáška, asistenta při horách Rusovských ve Vranovicích. Ludvík Očenášek se dne 14. listopadu 1897 v Písku oženil v děkanském kostele s Paulínou Tašnerovou (nar. 21. 6. 1877). Manželka pocházela z města Písku a byla dcerou mistra obuvnického Matouše Tašnera a jeho manželky Eleonory, roz. Stoklasové z Písku. Oddával je p. Josef Šimek. Ženich Ludvík Očenášek měl tehdy bydliště na Žižkově č. p. 616 a povoláním byl elektrotechnik. Ženichovi bylo 25 a nevěstě 20 let.

„Zjistili jsme, že pátrání po předcích je napínavé a náročné, obzvláště čtení starého písma. Vždy je možné v rodokmenu ještě další údaje v archivech dohledat a také je snadné udělat chybu.“

LUDVÍK OČENÁŠEK

Střípky z osobního archivu Ludvíka Očenáška

Matruka, A.					
1670	1/2	Otto	Josef	Štefán	Ludmila
1673	4/8	Ott	Kárlar	Jiří	Anna
1681	7/11	Očenášek	Nikoláš	Katě	Orsota
1684	4/2	Očenášková	Marie	Katě	Štefán
1686	4/11	Očenášek	Tomáš	Katě	Štefán
1688	5/13	Očenášková	Marie	Katě	Štefán
1690	16/11	Očenášková	Štefán	Katě	Štefán
1691	19/13	Očenášek	Ludolf	Baltasar	Benigna
1694	4/19	Očenášek	Benigna	Baltasar	Benigna
1695	4/11	Očenášek	Tomáš	Jar	Ludmila
1716	4/13	Očenášková	Marie	Nikoláš	Ludmila
1716	4/13	Očenášek	Tomáš	Jiří	Štefán
1717	7/7	Očenášek	Jakub	Nikoláš	Ludmila
1719	19/13	Očenášková	Štefán	Jiří	Štefán

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ

Okres politický: *Plasy*

Okres soudní: *Plasy*

Arcidiecése pražská

Vikariát: *Kralovický*

Fara: *Johní Bělá*

Úmrtí list

Testimonium obitus

Čís. jedn.: *160/49*

Dne *10. VIII. 1949* slovy *desátého srpna tisícdevětstý čtyřicetdevět.*

Dne *13. VIII. 1949*

Místo úmrtí (č. domu): *Trávní č. 14, okr. Plasy.*

Jméno, příjmení, stav a bydliště zemřelého: *Ludvík Očenášek (Očenášek), býv. majitel elektrotechnického závodu, bytem b. Prahy, ul. XVII. Balbínova 32.*

Náboženství: *Křesťanskobátolické.*

Pohlaví: *Mužské.*

Datum narození (věk) a místo narození: **4. VIII. 1872 v Křišicích č. 63, okr. Rokycany.*

Místo pohřbení: *Štítov v Pace XII.*

Nemoc a příčina smrti: *Infarctus cordis. Apoplexia cordis.*

Jméno pohřbívajícího kněze: *Bohumil Vrtina, farář v. v.*

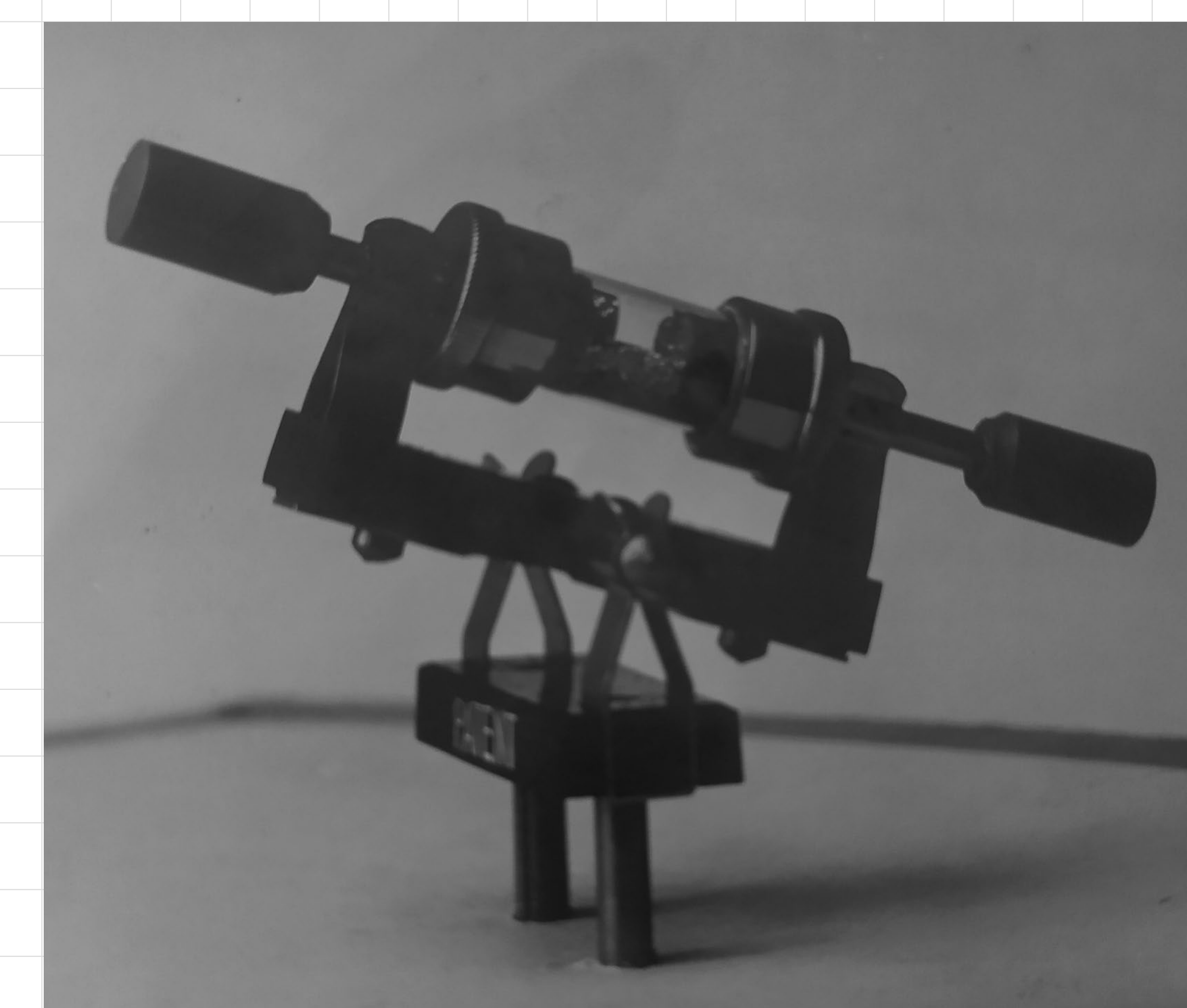
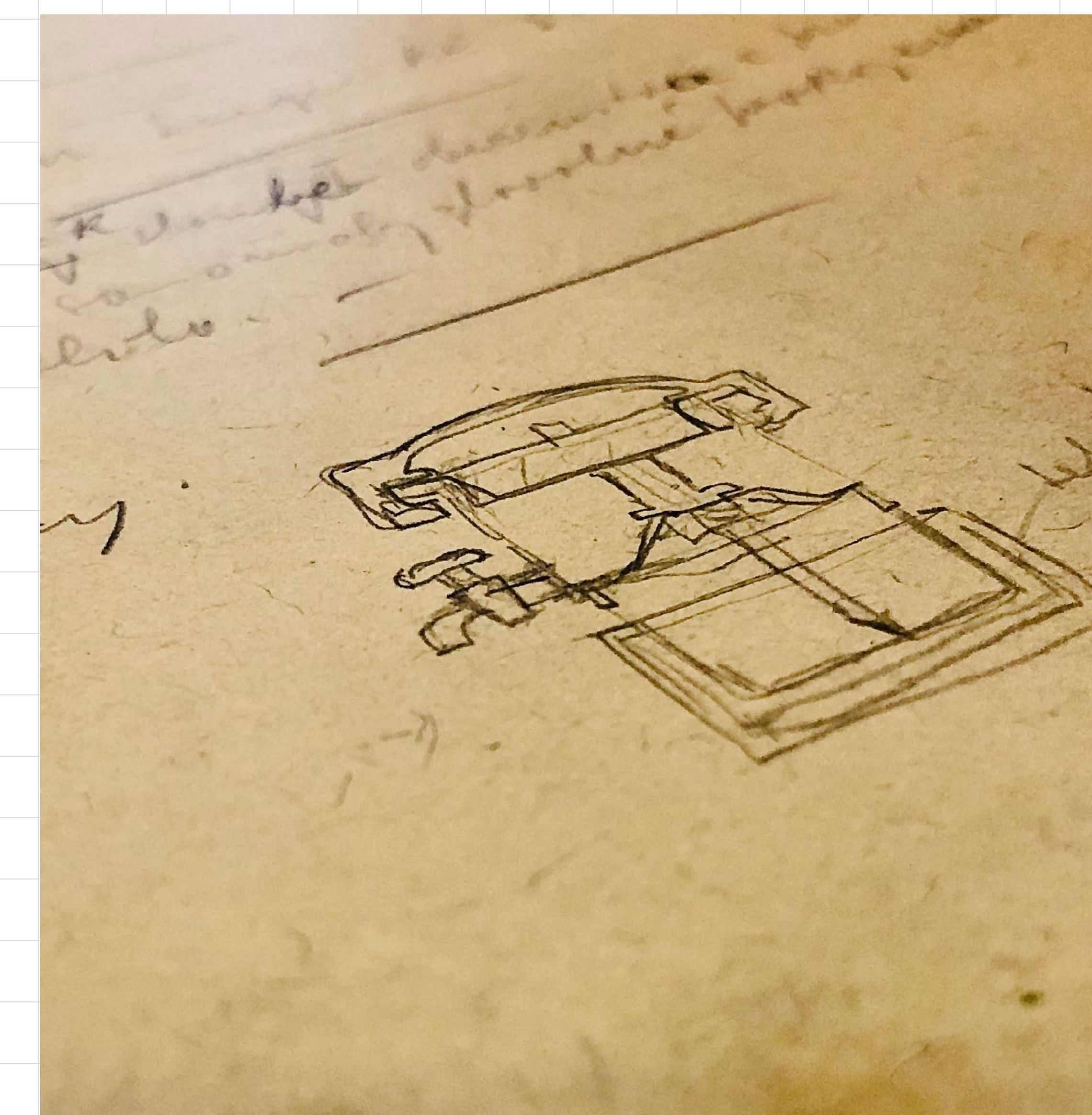
Poznámka: *Převoz z Trávní do Prahy.*

Na důkaz toho vlastnoruční podpis podepsaného a úřední razítko.

Farní - *Děkanství* úřad v *Johní Bělá*

dne *23. srpna 1949.*

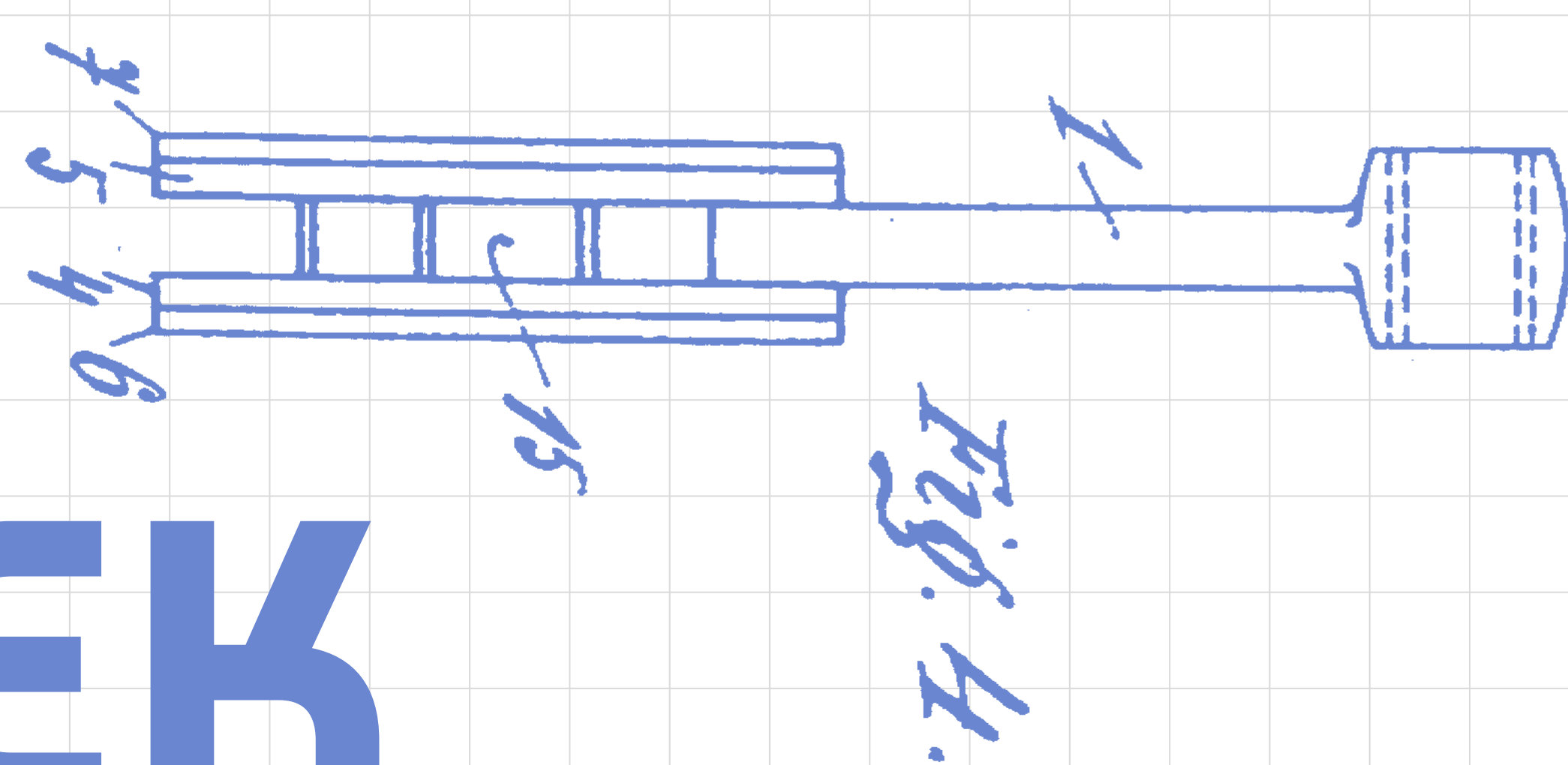
Podpis: *Jaroušek, Epl.*

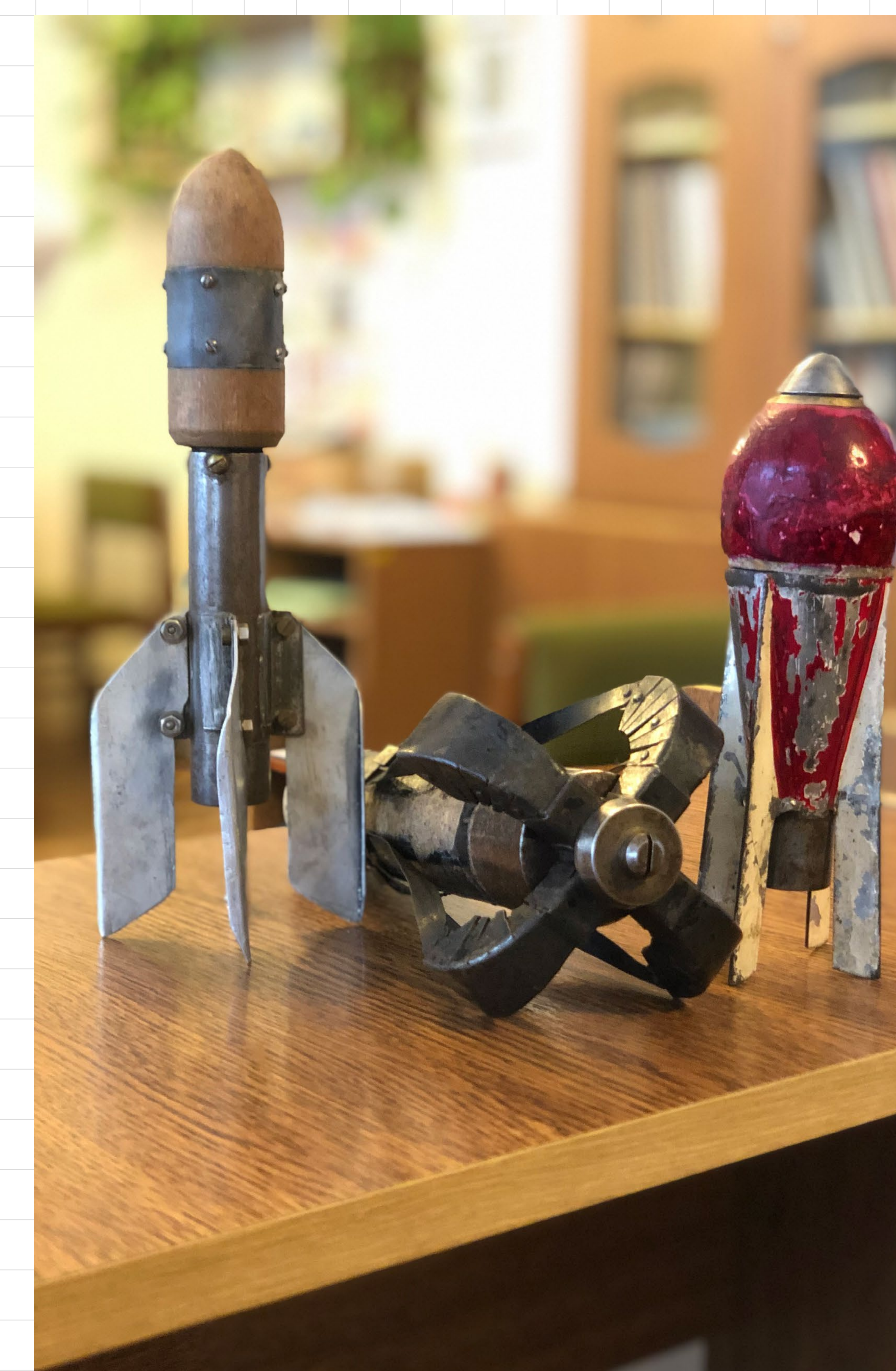
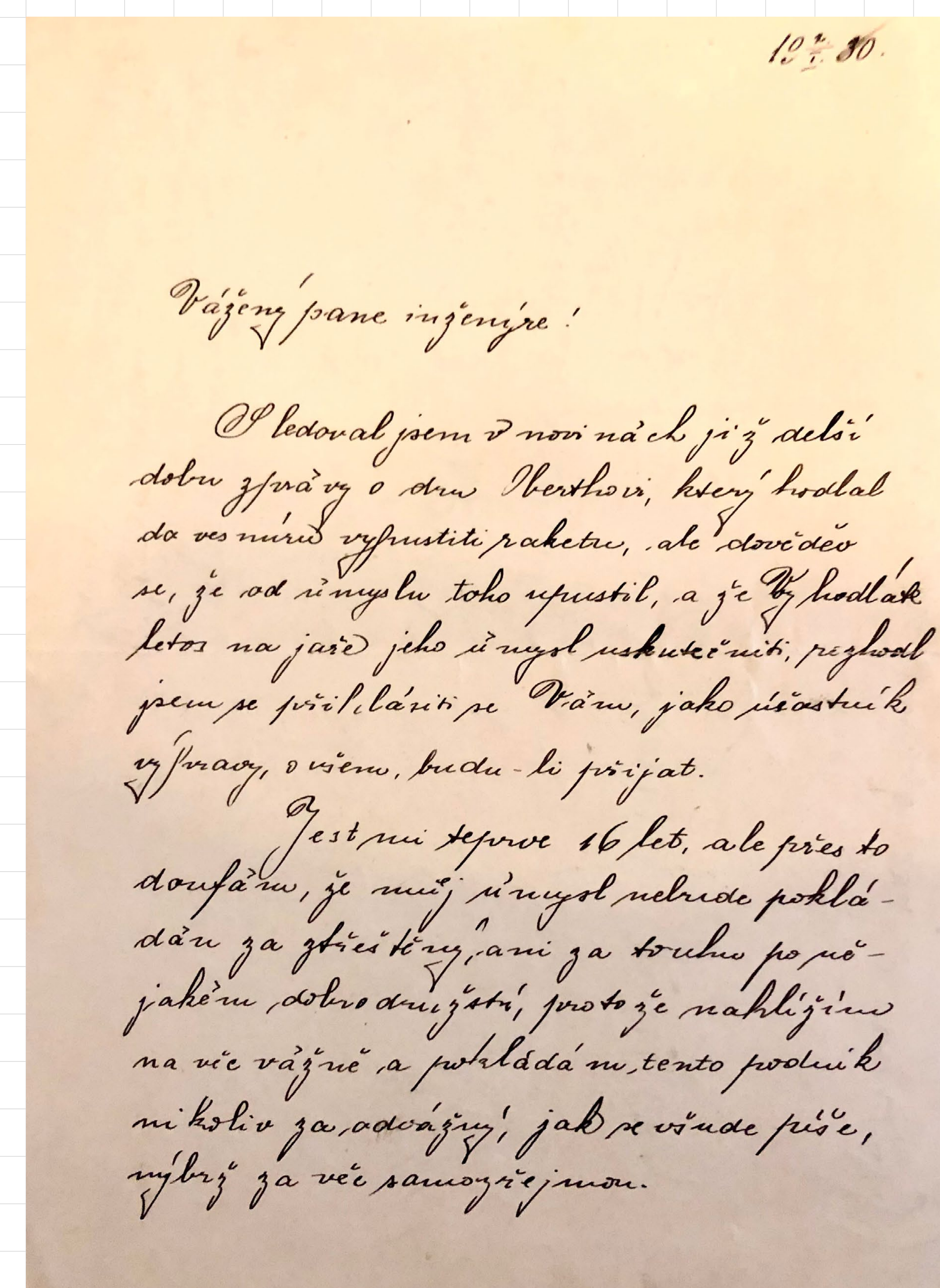
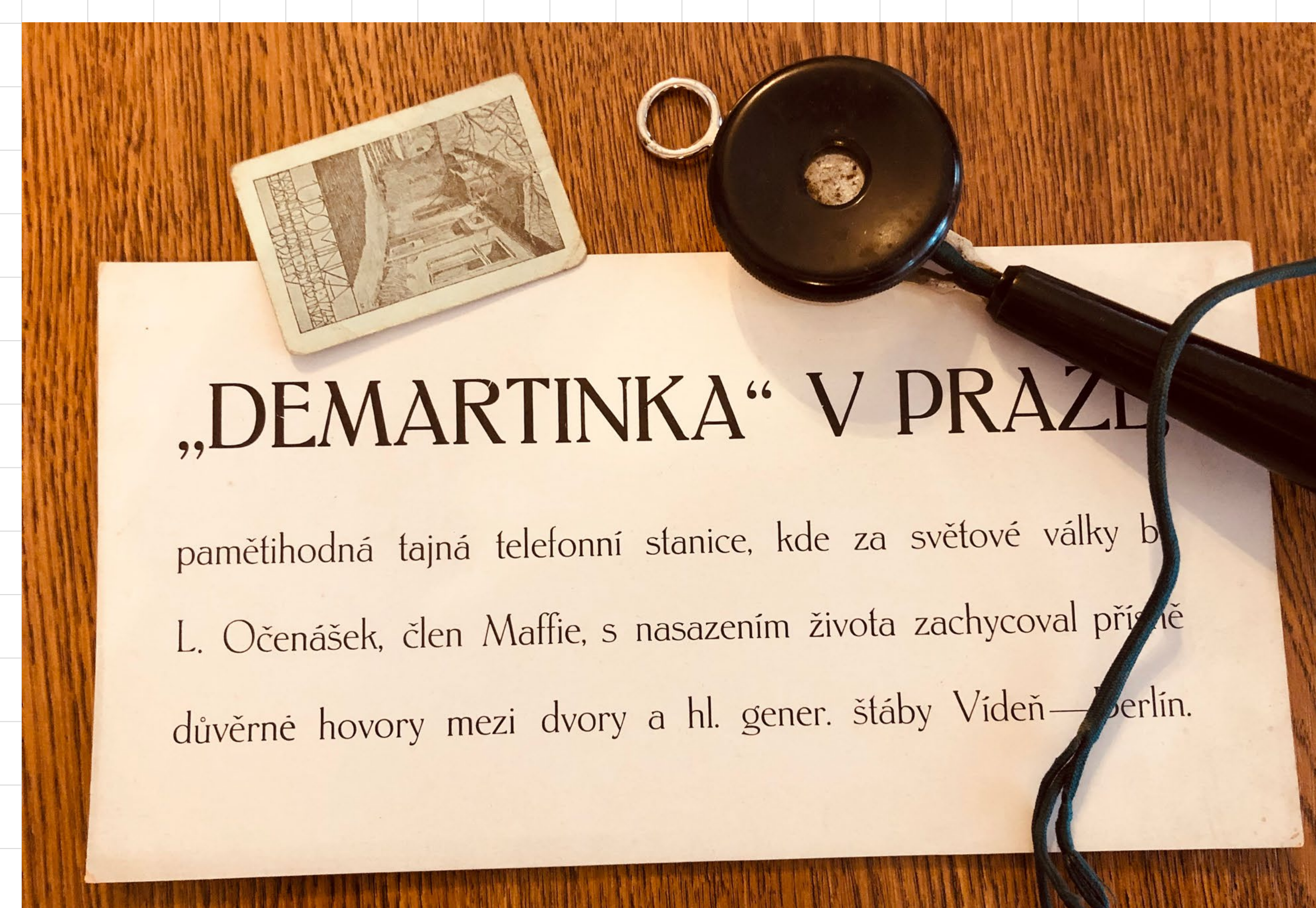
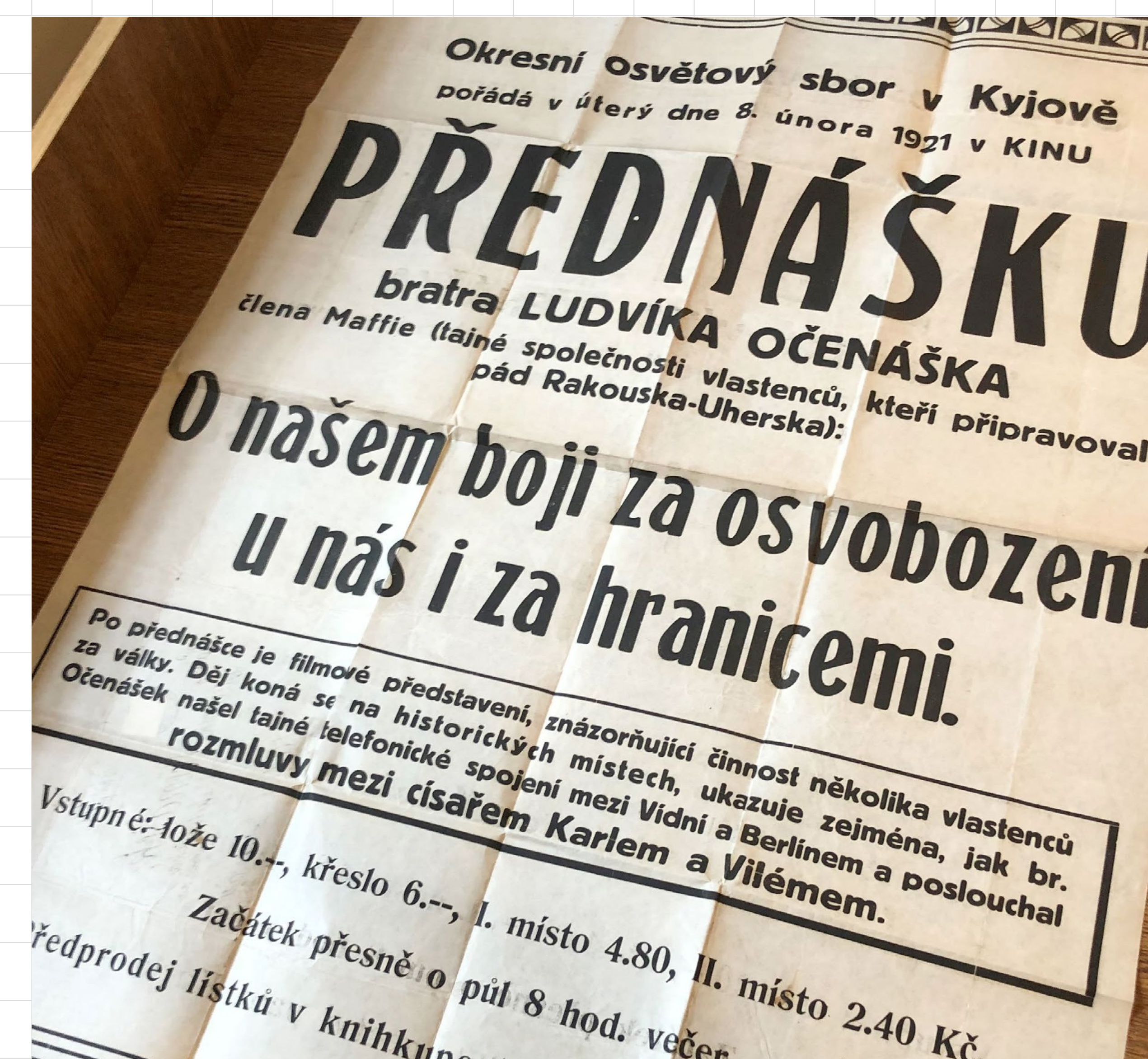
Archiv Národního muzea spravuje osobní fond Ludvíka Očenáška. Fond má celkem 7 kartonů, které obsahují celkem 200 inventárních jednotek. Naši badatelé pro Vás vybrali ty nejzajímavější a rozřídili je do následujících 6 skupin:

Bibliografický materiál
Fotografie
Vynálezy

LUDVÍK OČENÁŠEK

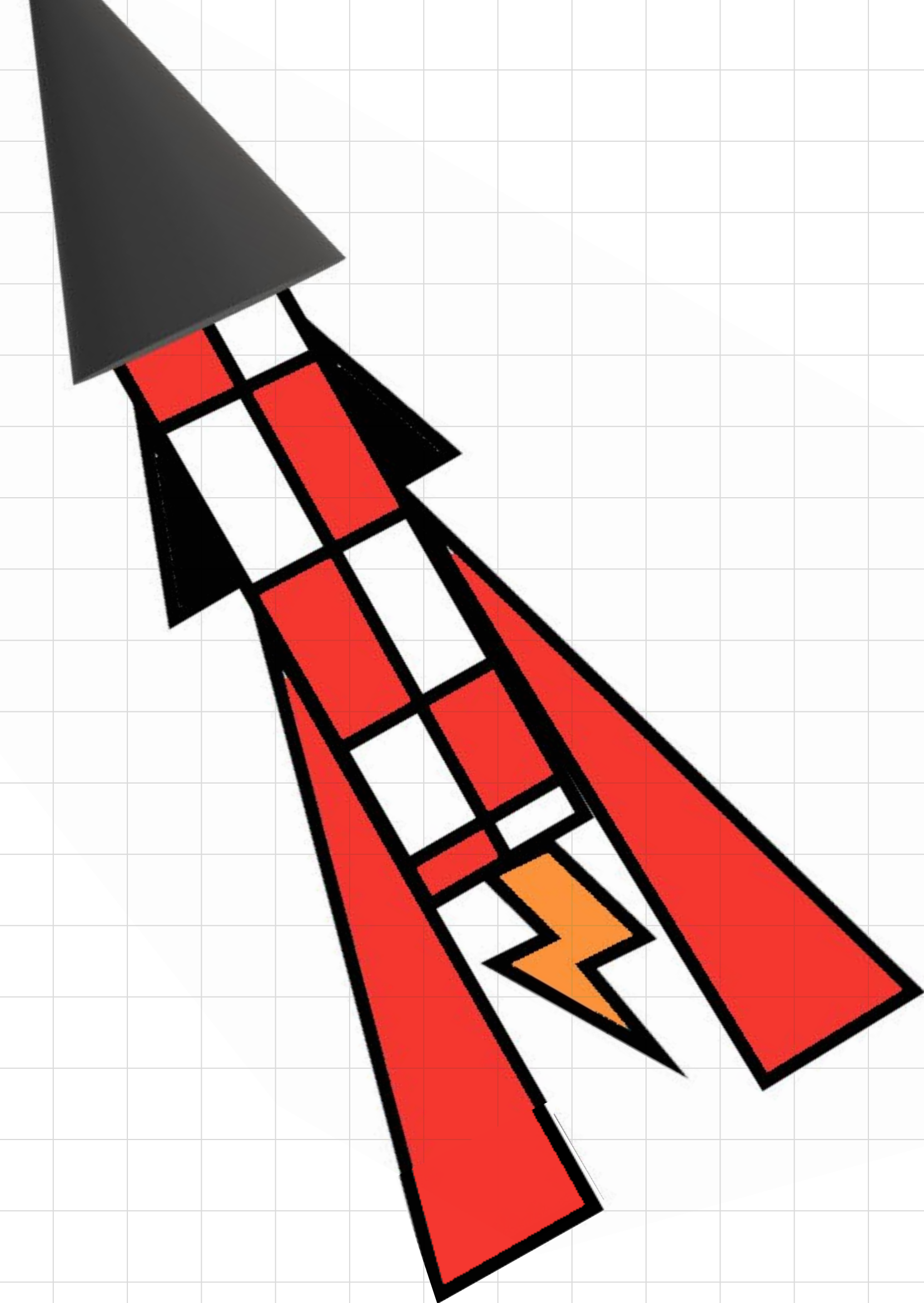
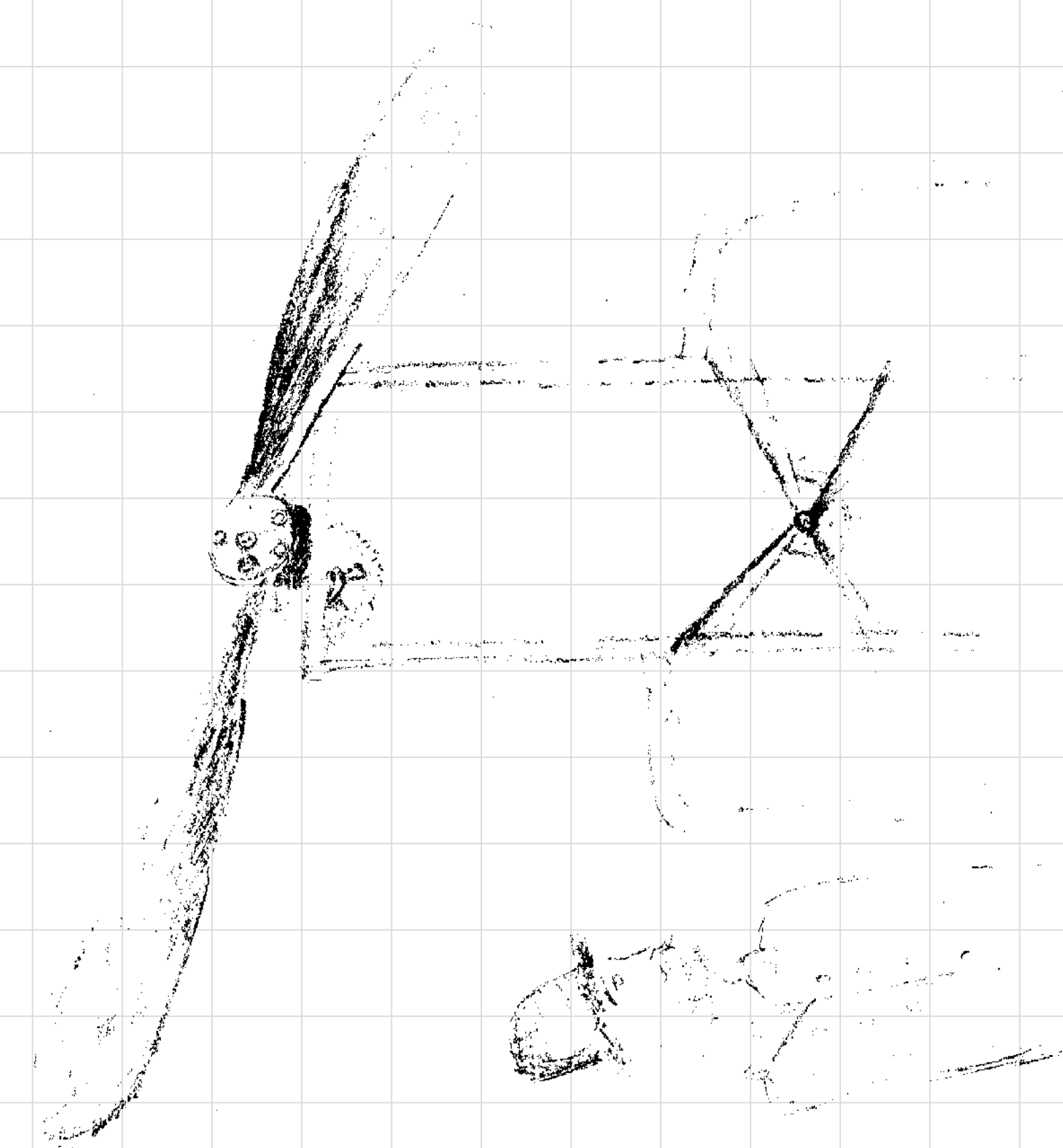
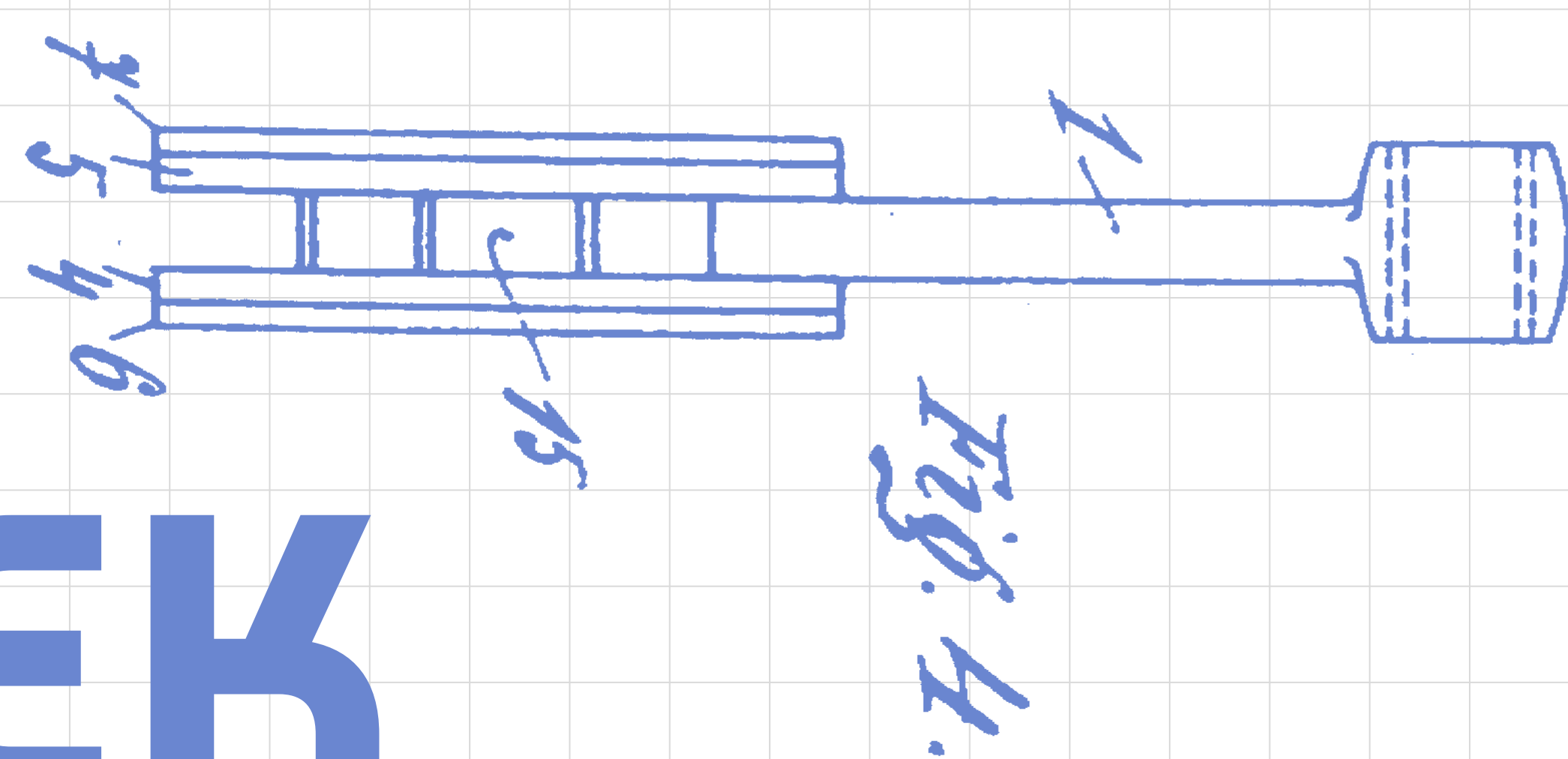

Střípky z osobního archivu Ludvíka Očenáška

Varia
Korespondence
Další archiválie

LUDVÍK OČENÁŠEK

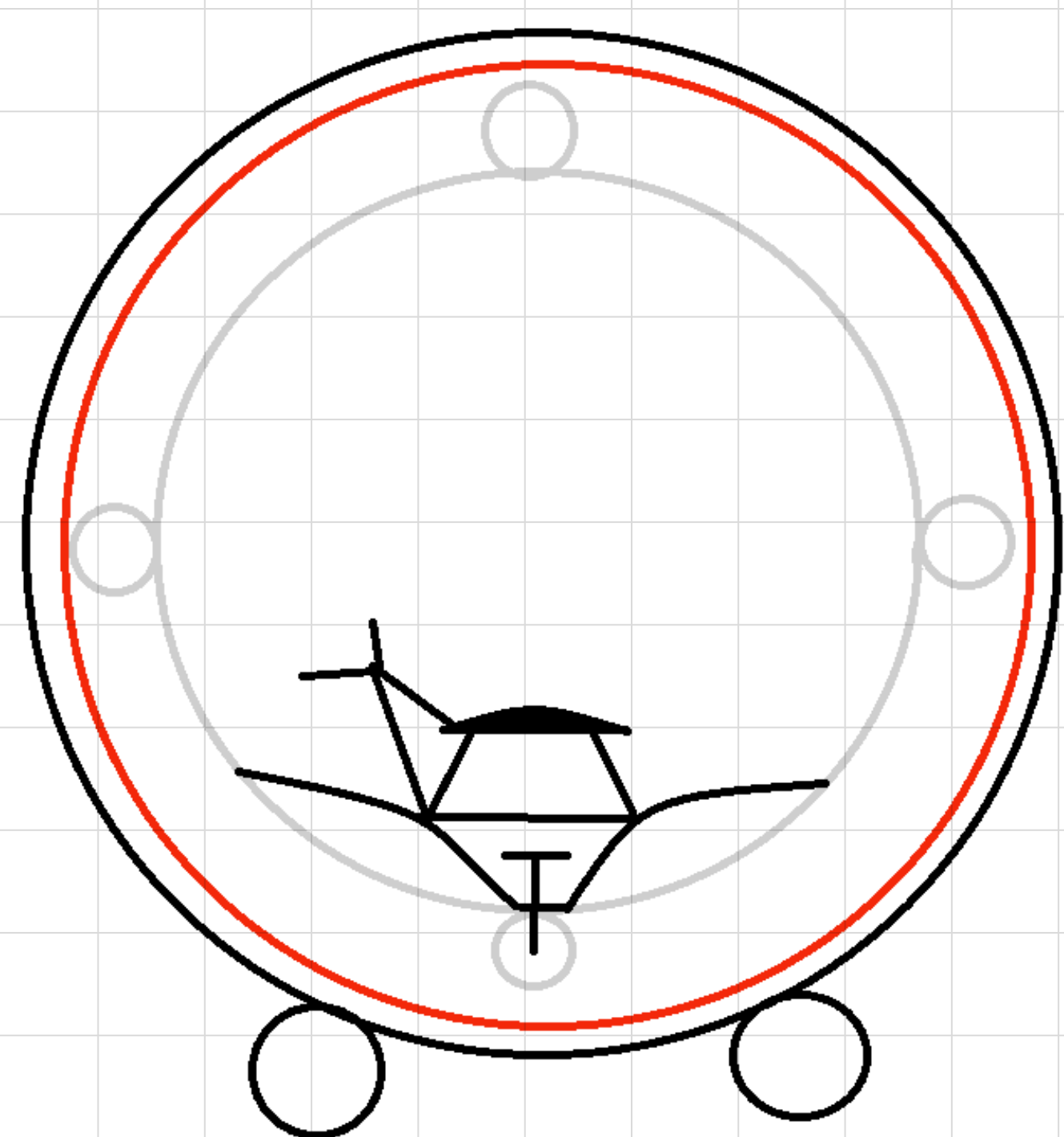

8

Ludvík Očenášek a věda

Už ve třetí třídě sestrojil funkční dětský kolotoč a se spolužáky se na něm točili. Chtěl za to pytlík třešní. Nikdy nedosáhl vysokoškolského vzdělání. V letech 1893–1898 pracoval v patentní kanceláři Ing. L. Vojáčka a navštěvoval českou techniku jako mimořádný posluchač v oboru elektrotechniky a fyziky.

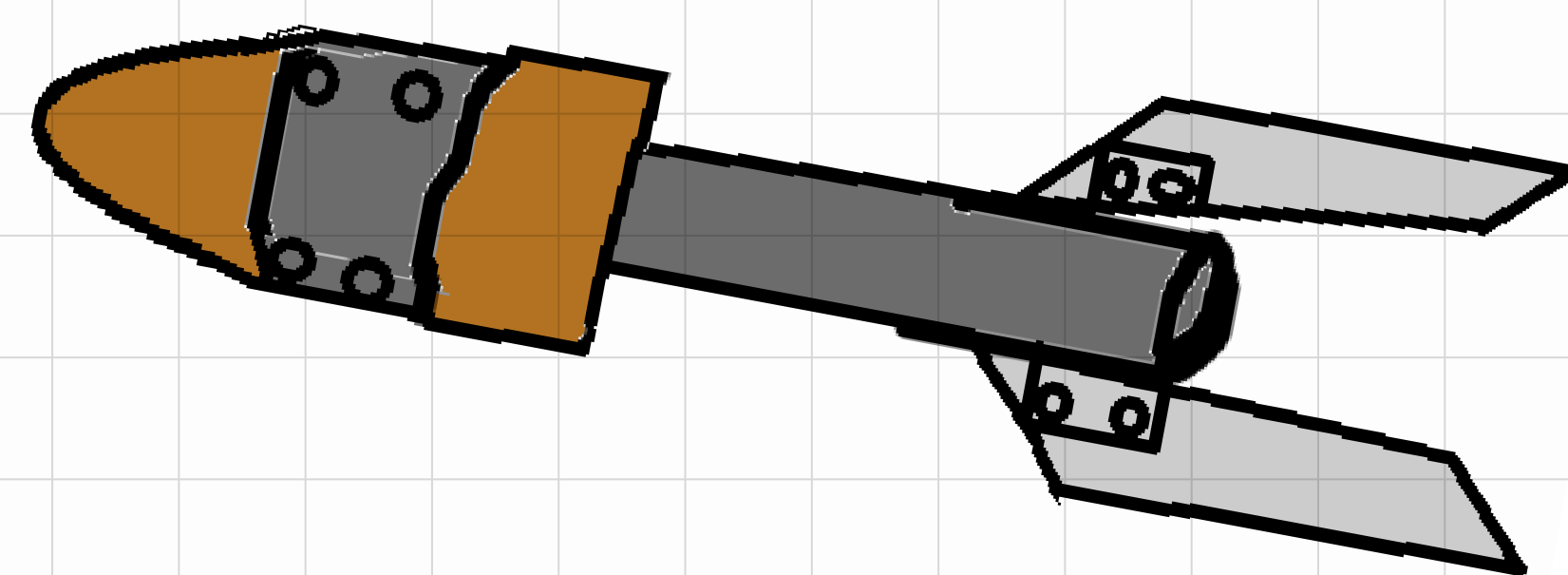
Poté začíná podnikat, z malé dílny v Bubenči rychle vznikl elektrotechnický podnik se stovkou zaměstnanců. Vyrobil například monocykl (jednokolo, jednalo se o kolo s jedním velkým kolem, jezdec seděl uprostřed kola). Zkonstruoval člun s reaktivním pohonem, zkoušky s ním prováděl na Berounce.

Konstrukce leteckého motoru

Po prvním legendárním letu bratří Wrightů se i Ludvík Očenášek pustil do konstrukce leteckého motoru a později i do stavby největšího letadla v Rakousku-Uhersku s rozpětím křídel dvanáct metrů.

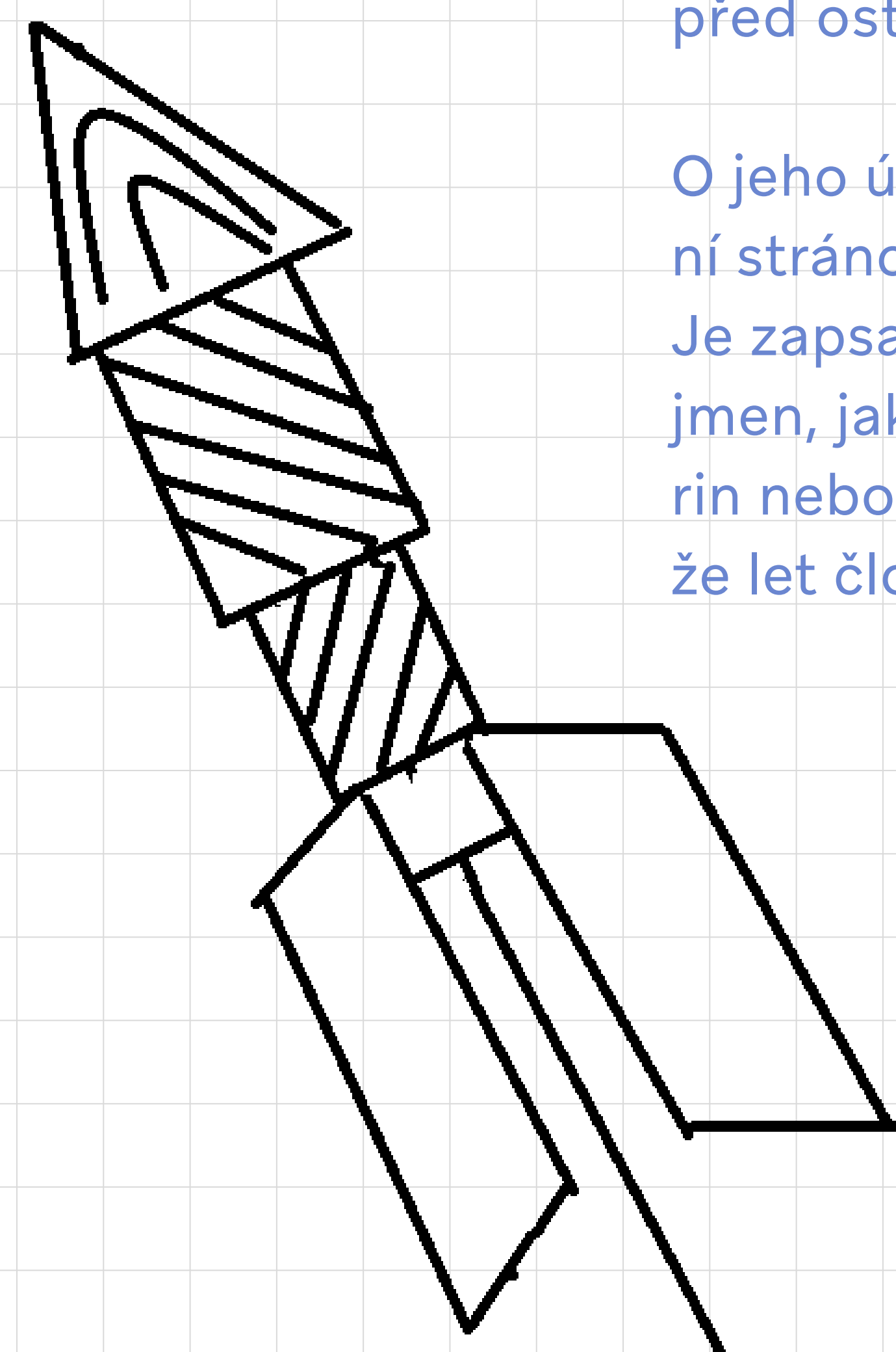
Zkoušky se odehrávaly na letišti v Plzni v období 1911 až 1912. Bez Očenáškovy vědomí si jeden z jeho techniků šel nedokončené letadlo vyzkoušet a havaroval. Letadlo bylo v troskách, nepoškozený zůstal pouze motor, který Očenášek daroval českému průkopníkovi letectví Evženovi Čihákovi.

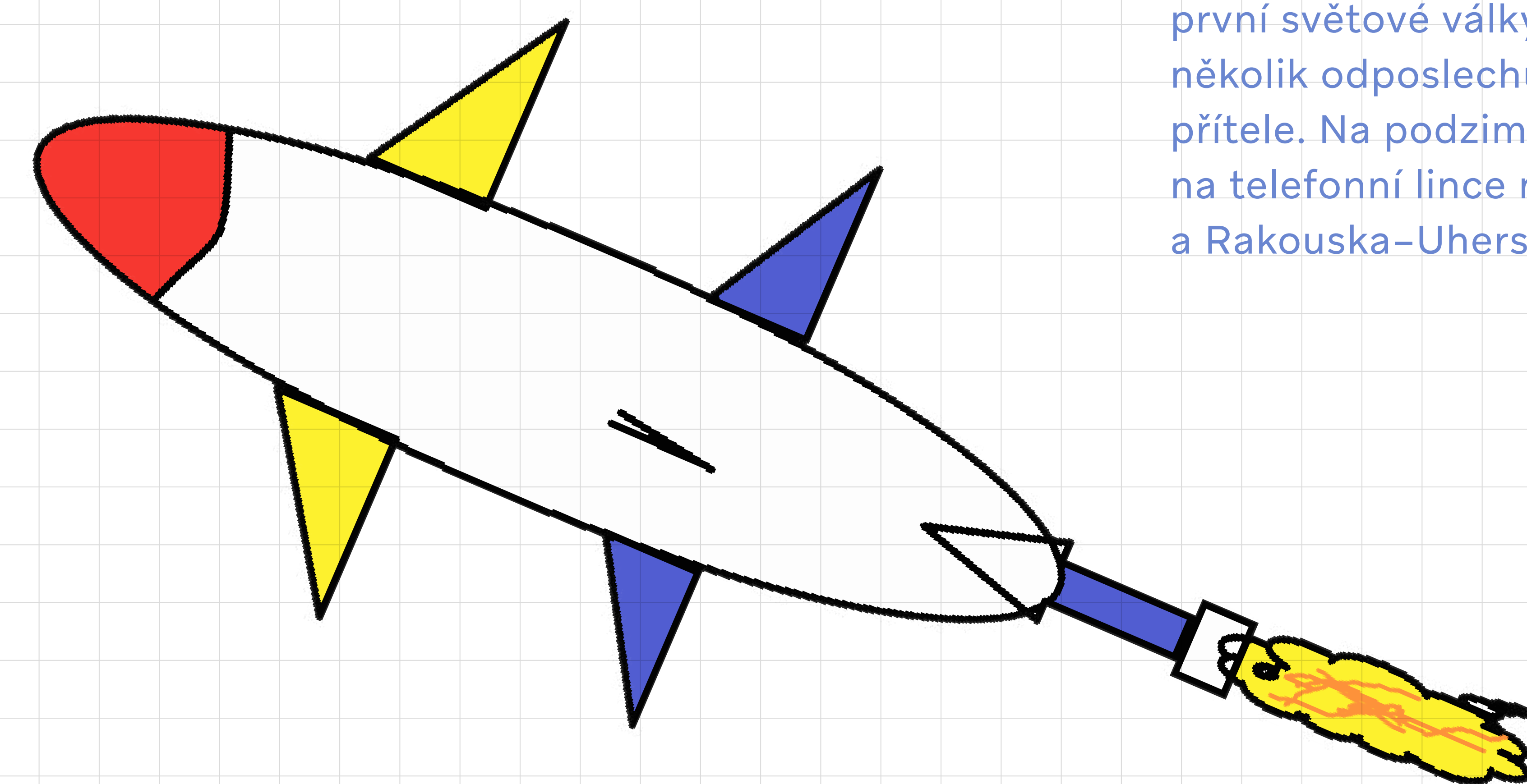
Rakety

V roce 1915 předal francouzské rozvědce své plány na raketové torpédo. Ještě v roce 1915 ho Francouzi nasadili do bojů 1. světové války. Právě konstrukce vzdušného torpéda ho v roce 1928 přivedla k raketám na tuhá paliva. Následující rok dokonce pozval do Prahy Hermanna Obertha, aby se s ním poradil. Očenášek viděl využití raket v dopravě pošty mezi městy, státy i kontinenty.

Ludvík Očenášek postavil sérii jednostupňových a dvoustupňových raket. První úspěšně odpálená raketa dosáhla výšky sedmnácti metrů. Konstrukce jeho raket nese specifické prvky, velkou řídicí plochu, která pomáhala raketu za letu stabilizovat, a padáky, na kterých se rakety snášely k zemi.

V březnu 1930 na Bílé hoře kousek za Prahou předvedl odpal osmi raket na tuhé pohonné látky, z nichž pouhé dvě skončily nezdarem a z ostatních některé doletěly až do výšky 1,5 km.

Ohlas

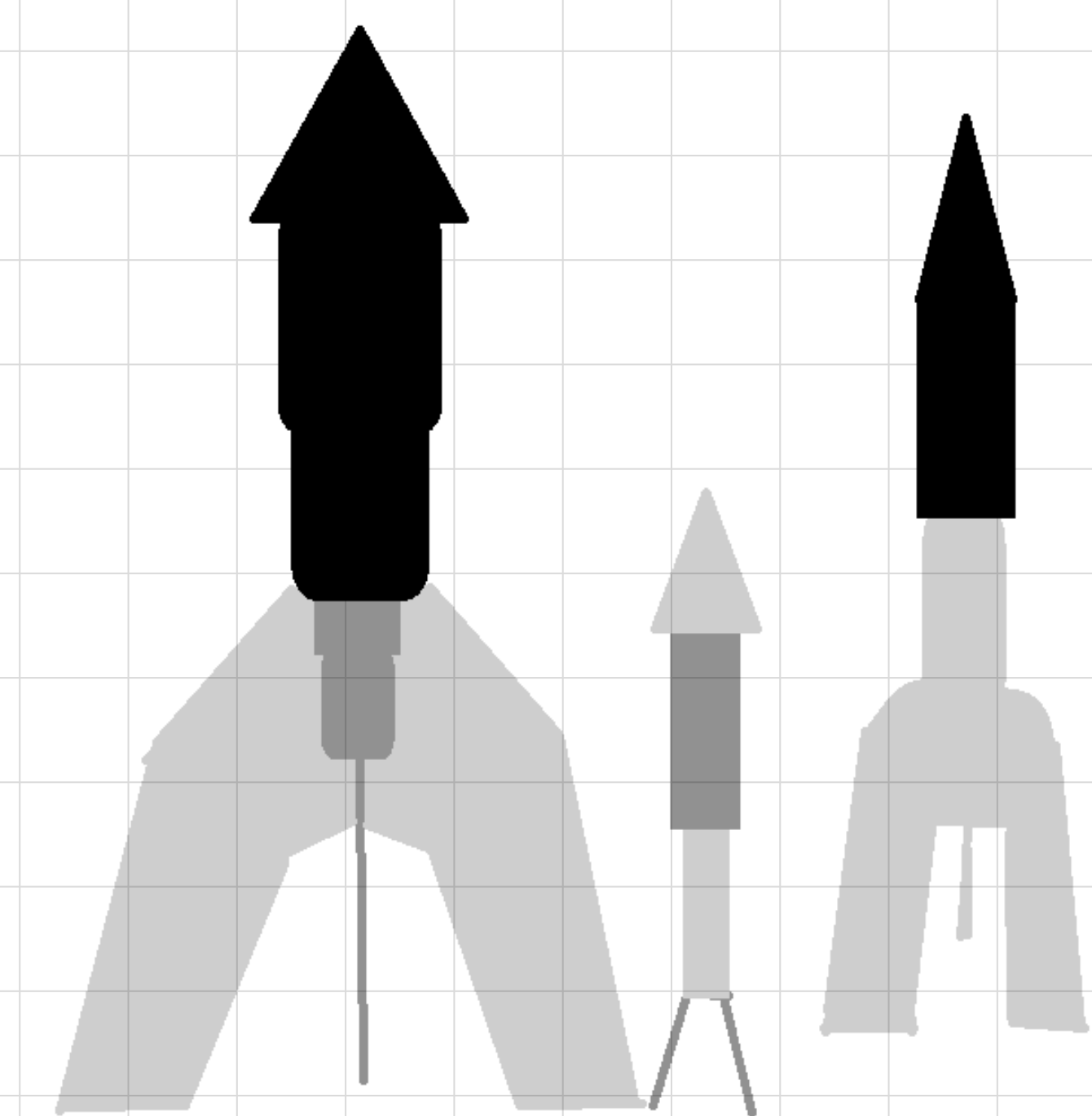
Jeho pokusy vzbudily velký ohlas i v zahraničí. Hlásili se mu dobrovolníci z celého světa na údajné lety na Měsíc. Očenášek však stále počítal s použitím raket k dopravě pošty na velké vzdálenosti. Ludvík Očenášek se tak zařadil mezi světové vynálezce, jeho pokusy byly daleko před ostatním světem.

O jeho úspěchu informoval i newyorský deník Sun na první stránce pod titulem Nejnovější plán – pošta raketami. Je zapsán v americké Síní kosmické slávy vedle takových jmen, jako je Johannes Kepler, Galileo Galilei, Jurij Gagarin nebo Wernher von Braun. Očenášek byl přesvědčen, že let člověka do vesmíru je otázkou blízké budoucnosti.

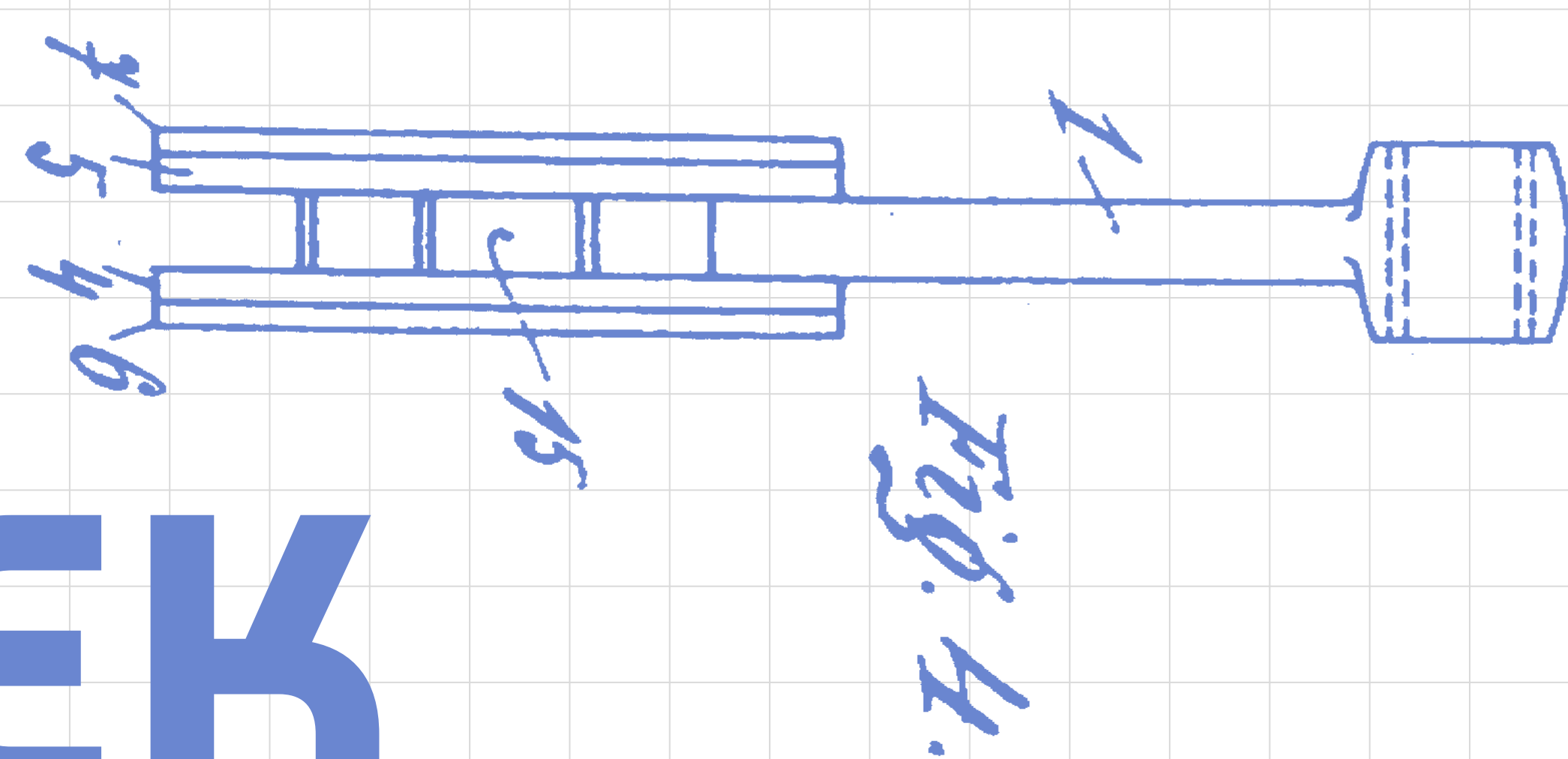
Odboj

V obou světových válkách se zapojil do odboje, za první světové války se zabýval špionáží a realizoval několik odposlechů přímo na telefonním vedení nepřitele. Na podzim 1918 zřídil odposlouchávací stanici na telefonní lince mezi generálními štáby Německa a Rakouska-Uherska.

Období druhé světové války prožil v anonymitě, odmítl se podílet na zbrojním programu Třetí říše. Zemřel roku 1949 ve věku 77 let. Pohřben byl na pražských Olšanských hřbitovech.

LUDVÍK OČENÁŠEK

10

Očima umělce

Do projektu se pod vedením Mariky Čepkové velmi aktivně zapojilo 10 seniorů. Jmenovitě Čmakalová Jaroslava, Dušková Milena, Hněvkovská Jiřina, Kolínská Dana, Kúnová Helena, Nussberger Jan, Pešková Dana, Pražská Jarmila, Stuchlíková Marie a Velická Miloslava. Tito senioři v předchozích letech navštěvovali kurz kresby a následně krajinomalby.

Mladý

Ludvík Očenášek jako Sokol

Většina seniorů dříve neměla s touto aktivitou v podstatě zkušenost. Tuto dovednost s chutí začali rozvíjet právě až v poslední době. Kresba a malba je nadchla a velmi rychle se ve své práci zdokonalili. Projekt Očenášek – očima umělce byl vlastně přirozeným pokračováním tvůrčích setkání, kdy se senioři především seznámili s kresbou portrétů a osvojili si proporce lidského obličeje.

Lampa

Magnetická regulace světelného oblouku elektrické lampy vlastní výroby, patent č. 30657 (r. 1905)

Raketa

Starty raket 2. března 1930 na Bílé hoře

Během projektu bylo důležité i společné prozkoumávání osobnosti Ludvíka Očenáška, aby mohla být co nejlépe zachycena jeho podobizna. Bylo úžasné sledovat skupinovou kreativitu, kdy každý přinášel spousty nápadů na dané téma.

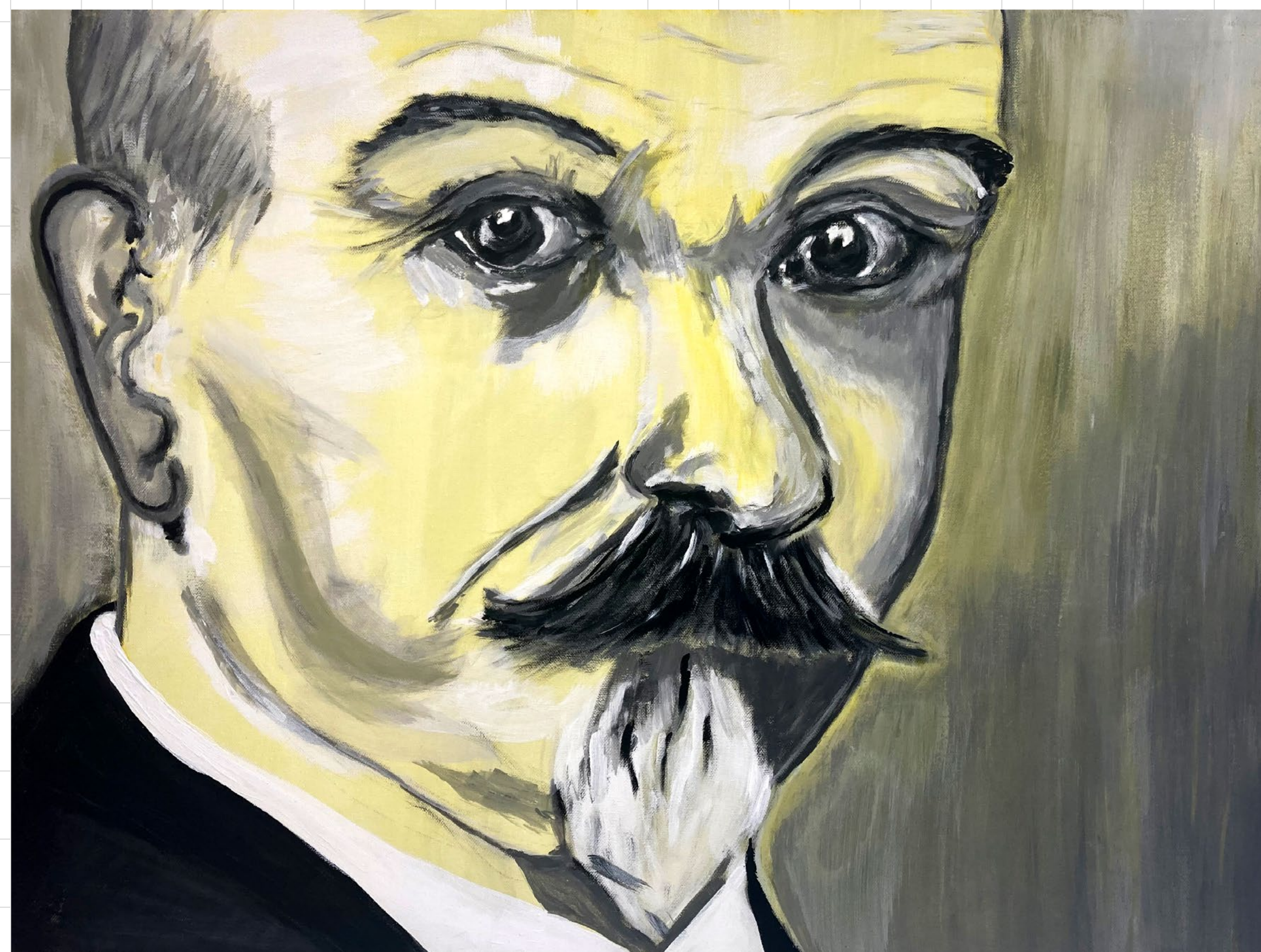

Odposlech

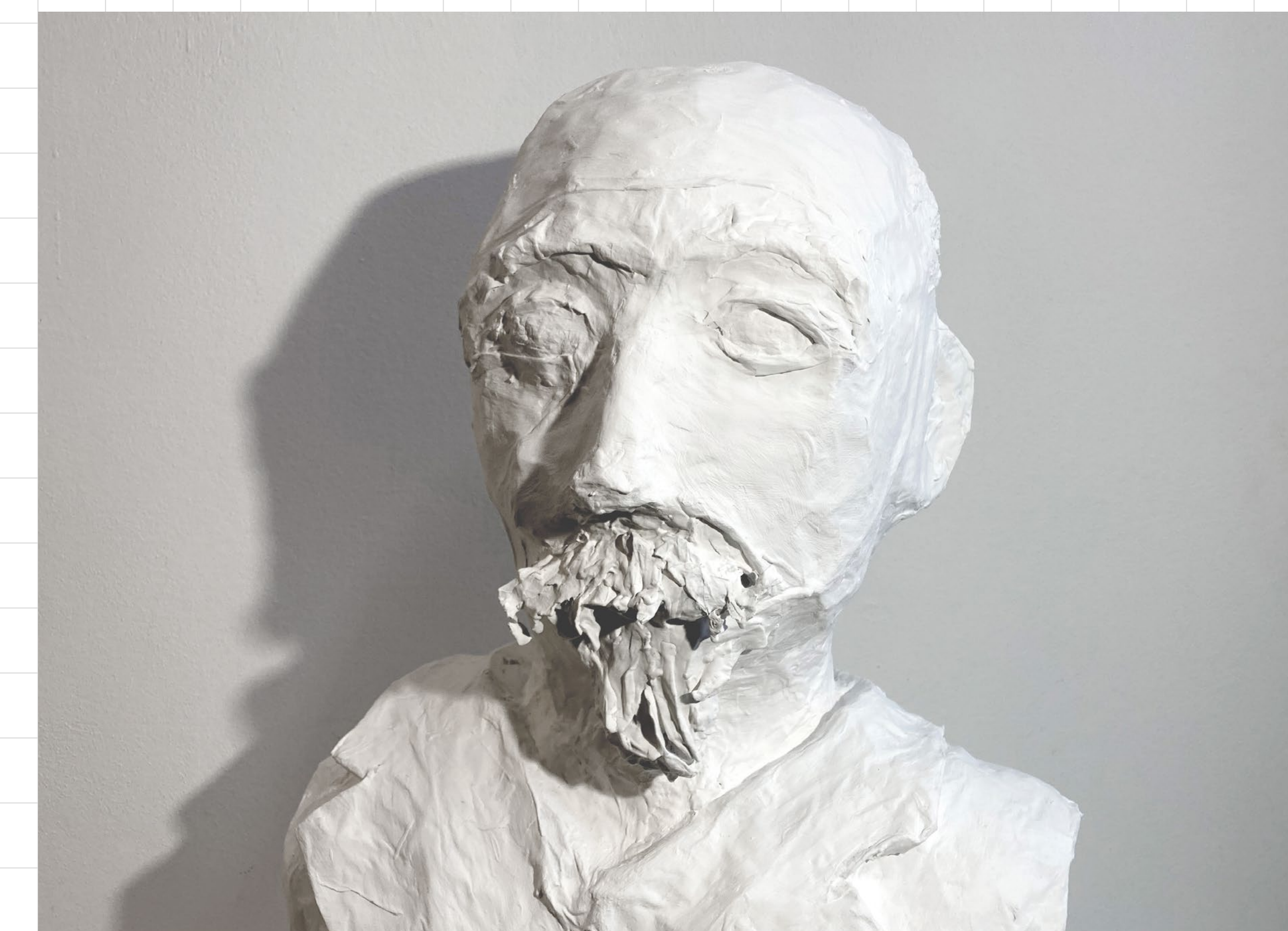
Ludvík Očenášek v roce 1918 objevil tajnou telefonní linku, která spojovala Vídeň a Berlín

Starý

Ludvík Očenášek byl jedním z aktivních účastníků Pražského povstání v roce 1945. O dva roky později mu prezident Edvard Beneš udělil Československý válečný kříž vzor 1939

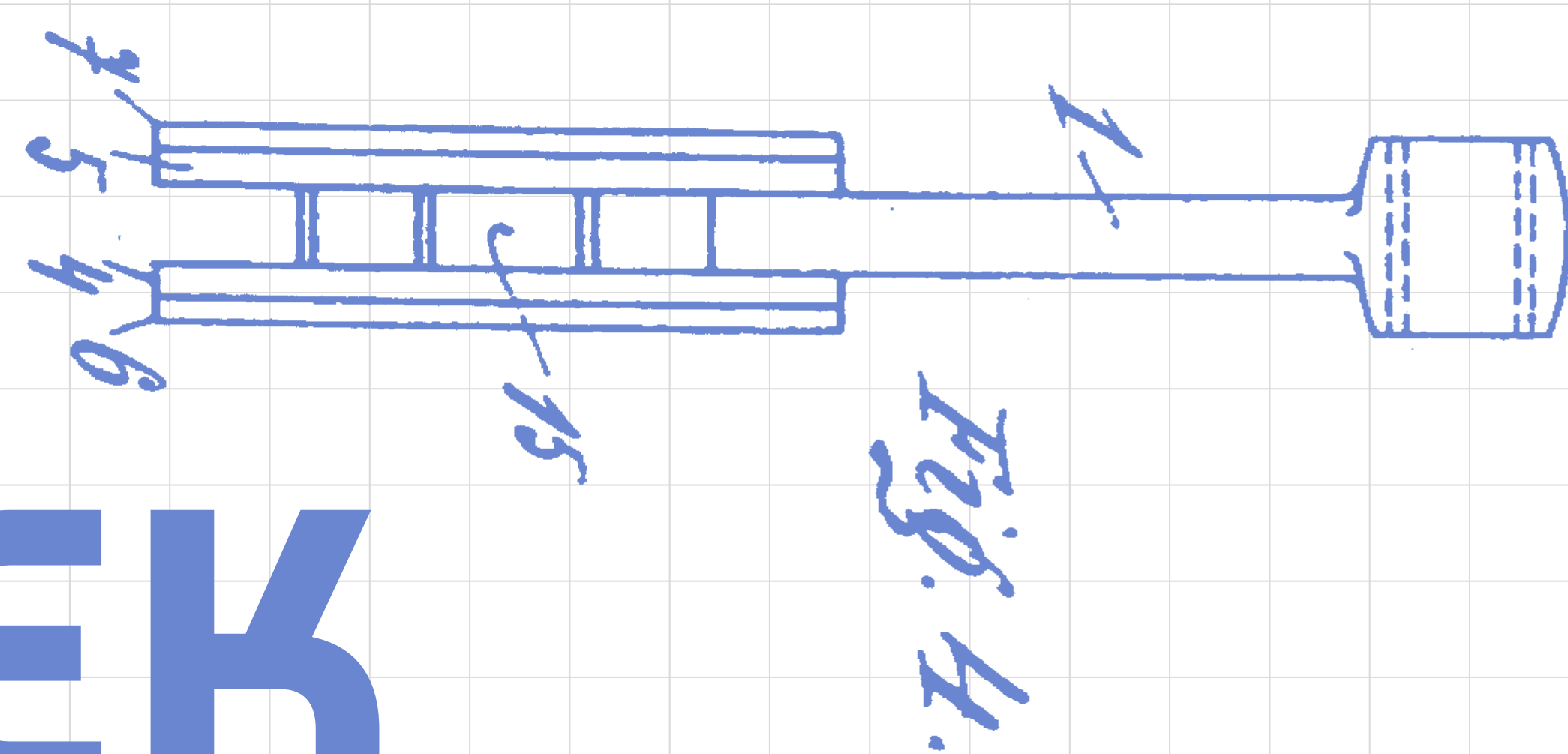

A tak vznikaly první skici, jakým směrem se ubírat, jak propojit dílo s všestranným nadáním Ludvíka Očenáška nebo jak odrazit v tvorbě jeho smysl pro humor. Velkou výzvou bylo i vymodelování busty, kterou senioři pojali ve dvou provedeních – v klasickém a modernějším zpracování.

Ludvík Očenášek (1872–1949) – vynálezce, konstruktér, mechanik, podnikatel, vizionář, všestranný technik a vlastenec

LUDVÍK OČENÁŠEK

Autoři výstavy:

**Fakultní základní škola s rozšířenou výukou jazyků
při PedF UK Drtinova 1/1861, 150 00 Praha 5 – Smíchov,
příspěvková organizace**

**Základní škola a mateřská škola Praha 5 – Smíchov,
Grafická 13/1060, příspěvková organizace**

**Základní škola Praha 5 – Košíře, Nepomucká 1/139,
příspěvková organizace**

**Základní škola a mateřská škola Barrandov,
Praha 5 – Hlubočepy, Chaplinovo nám. 1/615,
příspěvková organizace**

**Základní škola waldorfská, Praha 5 – Jinonice,
Butovická 228/9, příspěvková organizace**

Základní umělecká škola, Praha 7, Šimáčkova 16

Komunitní centrum Louka

Komunitní centrum Prádelna

Koordinátorka

Míša Jirásková

Grafika

VOŠG a SPŠG (hellichovka.cz), ateliér propagační grafiky
Adéla Čechová • Jan Holeček • Stanislav Muška
Pedagogické vedení Mgr. A. Johanka Ovčáčková, Ph.D.

Uspořádala

Městská část Praha 5 ve spolupráci
s Velvyslanectvím Litevské republiky v ČR

Na výstavě spolupracovali

Mgr. Pavel Fabini • Spolek Přeskopec •
Vyšší odborná škola grafická
a střední průmyslová škola grafická,
Praha 1, Hellichova 22 •
Archiv Národního muzea

Mgr. Renáta Zajíčková
starostka MČ Praha 5

„Ludvík Očenášek byl po všech stránkách pozoruhodný člověk. Je pro mě důkazem, že zapsat do historie se může každý z nás. Že dějinné události nejsou jen výsadou vládních či prezidentských paláců, ale třeba i nenápadného stavení v jedné pražské městské části. A právě stránky jeho pozoruhodného života můžete pomyslně otáčet v rámci výstavy, kterou připravily speciální týmy našich badatelů.

Týmová spolupráce, práce se zdroji včetně hledání v archivech, poznání lokální historie Prahy 5, která má v tomto případě až evropský či světový přesah. To vše jsou přidané hodnoty projektu, který oslovil i vnučku Ludvíka Očenáška paní Růženu Motts, která přispěla neocenitelnými postřehy i osobním archivem.

V neposlední řadě je projekt připomenutím velkého českého rodáka, který ve prospěch své vlasti neváhal riskovat vlastní život. A to stojí za připomenutí v každé době a v té dnešní obzvlášť. Přeji vám, ať se výstava a hlavně práce badatelských týmů líbí.“

MgA. David Dušek
radní MČ Praha 5

„Odkojen Divadlem Jára Cimrmana, byl jsem při prvním setkání s Ludvíkem Očenáškem v pokušení představit si tohoto fascinujícího muže jako předobraz mého hrdiny.

Ludvík Očenášek, stejně jako Jára Cimrman, byl univerzálním českým géniem. Raketový vědec, šokol, konstruktér, špion, odbojář, vlastenec, který i v pozdních letech svého života bránil republiku se zbraní v ruce. I když do Cimrmana chybí ještě několik profesí jako divadelník, spisovatel, kriminalista, sportovec či filozof, je realita Očenáškovy života na pozadí přelomu devatenáctého a dvacátého století naprosto fascinující.“

Záštitu nad výstavou a celým projektem převzali:

J. E. Laimonas Talat-Kelpša
velvyslanec Litevské republiky

„Jsem rád, že se v tomto projektu sešlo více důležitých věcí: zaprvé možnost ocenit zasloužilého účastníka národního odboje a také příležitost pro mladé lidi poznat zajímavou historickou osobnost, jejíž odvaha a vynalézavost můžou inspirovat k velkým věcem.

Těší mě také, že iniciativu našeho velvyslanectví podpořila starostka Prahy 5 a že výsledný projekt zaujal tolik mladých lidí. Jsme hrdí na to, že máme možnost dotknout se významného okamžiku českých dějin, přispět k jeho zachování a společně se podílet na životě komunity Prahy 5.“

JUDr. Petr Lachnit
radní MČ Praha 5

„Postava Ludvíka Očenáška, geniálního vynálezce, konstruktéra, raketového vizionáře, ale také významného sokola a odbojáře, byla většině obyvatel naší městské části Praha 5 spíše neznámá.

Díky projektu k jeho 150. výročí narození tak vstupuje tato doslova renesanční osobnost do širšího povědomí a jeho životem a mj. i vztahem k Praze 5 se zabývá nejen školní mládež, nýbrž také aktivní senioři, kteří se zapojují do činnosti našich komunitních center. Pátrání po životě a díle tohoto neobyčejného člověka se tak stalo součástí jejich pravidelných vzdělávacích kurzů, výtvarných workshopů i tematicky zaměřených setkání s propojenými školními skupinami.

Odkaz Ludvíka Očenáška tak symbolicky spojuje generace a probouzí zájem o naše výjimečné spoluobčany, kteří paradoxně dosáhli většího vřelého ve světě nežli doma.“